

Luceafărul

Săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Proletari din toate țările, uniți-vă!

„ESTE NECESAR, DE ASEMENEA, CA, IN ACTIVITATEA NOASTRĂ POLITICO-EDUCATIVĂ, SĂ DEZVOLTĂM PUTERNIC EDUCAȚIA PATRIOTICĂ, SPIRITUL DE SOLIDARITATE INTERNAȚIONALĂ CU TOATE FORȚELE PROGRESISTE, ANTIIMPERIALISTE, CU TOATE POPOARELE, IN LUPTA PENTRU PROGRES ECONOMIC ȘI SOCIAL, PENTRU PACE”.

NICOLAE CEAUȘESCU

SENTIMENTUL ȘI FORȚA CERTITUDINILOR

Un moment semnificativ în finalul acestei toamne, de o importanță care sugerează însăși complexitatea vieții politice și sociale, agenda de preocupări menite să asigure un curs tot mai dinamic și eficient înlăturării programelor dezvoltării noastre. Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român desfășurată sub prezidenția tovarășului Nicolae Ceaușescu. Problematice înscrise la ordinea zilei este elocvență în acest sens și ea îmbracă o actualitate. Ne certifică gradul înalt de responsabilitate și acțiune politică, revoluționară, în care este abordat mersul înainte al societății, felul în care gândim, ne organizăm eforturile și întreaga activitate, acum, la această evidență confluente a două etape — aceea a sfârșitului actualului cincinal și aceea a demarării viitorului anului nou și a perspectivei mai largi, cuprinzătoare, ce derivă din programele adoptate de Congresul al XIII-lea al partidului. O palea largă de semnificații de înălțare, dintr-un asemenea context și într-o asemenea direcție.

Proiectul Planului național unic de dezvoltare economică-socială. Proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare precum și alie documente înscrise la ordinea de zi a plenarei alcătuiesc o imagine complexă și bine articulată în structurile sale, contorn propriilor noastre cerințe și posibilități în concordanță cu o amplă și prodigioasă experiență a muncii și gândirii creatoare. Sentimentul și forța certitudinii izvorăsc astfel pe un teren fertil și dinamic al angajării, în toate eforturile spre împlinirea pe mai departe a programelor și obiectivelor edificării noastre socialiste multilaterale și aduc în prim plan relieful economic și sociale ale etapelor următoare. Este necesară și modul concret de abordare a duratei, a permanenței noastre deveniri. Într-o viziune ce integrează factorii economici și sociali de primă importanță și de o dinamică vie, specifică luptei de demnitate și de dezvoltare a oamenilor și sectoarelor de activitate. Rațiunea unei noi calități a muncii și vieții și,

Lucaefărul
Continuare în pag. a 7-a

Nicolae Ceaușescu

CUM SE POATE RECITI O ȚARĂ

O țară nu e altfel, geografic, decît o cultură. Are piscuri greu accesibile, fie și în adâncime, înălțimi care îți tace respirația, care sînt asemenea cu genul sau devin emblema genului. Are fluvii sau râuri tumultuoase, comparabile cu istoria sau destinul unor comunități umane, deci cu drumul unor siruri de generații în timp. Are codri enigmatice sau jungle sulfocante, sau securi grele, sau stepe nesfîrșite, sau pampasuri galbene și verzi, vaste teritorii care închid ori deschid orizonturi înălțurătoare omuș pe pierde. Nu există țară unită sau cultură neinteresantă. Orgoliul de a spune a mea e cea mai frumoasă tine de un sublim al adorării, ca și în dragoste, care nu se discută, care se scutește de argumente. Cum să justifiți un suferent? Ar trebui să poți pune toate argumentele la suprim. Cum e-o faci cit mai plauzibil muzical? Mai există și o altă cale, să ai curajul de a înlătura argumentele suverne, pornind altfel, de la dimensiuni inverse. Ce n-are țara mea?

Țara mea n-are înălțimi himalayene. Țara mea n-are adâncuri de Pacific. Țara mea n-are vulcani în erupție. Țara mea n-are șase luni de noapte pe an. Țara mea n-are șase luni de dimineată pe an. Țara mea n-are călduri de infern. Țara mea n-are cununi boreale. Țara mea n-are piramide. Țara mea n-are Niagare. Țara mea n-are taifunuri cumplite. Țara mea n-are zăhăreți eterne. Țara mea n-are cele mai lungi și mai late fluvii din lume. Țara mea n-are fiorduri.

Cornel Vadim Tudor
Continuare în pag. a 7-a

ANTOLOGIE SCOLARĂ

Țara mea n-are mahare. Țara mea n-are insule de corali. Țara mea n-are păduri de palmieri. Țara mea n-are un continent. Țara mea nu-i un imperiu. Țara mea nu e parte din vreun imperiu. Țara mea e o parte, din cel mai mic continent dintre toate continentele — Europa. Abia pornind de aici îl putem reconsidera țării mele dimensiunile. Elada era foarte mică și a devenit mică. Olanda e și azi foarte mică și a devenit mică. Lusitania — și ea foarte mică — a pornit peste mări și țări, ca să descopere lumea, și ni l-a dat pe Camoes. Trei țări din trei arii de cultură, în trei puncte cardinale. Am mai putea adăuga o alta, Finlanda. I se spune țara celor șase mie de lacuri, deci o țară a Naturii vestită nu prin dimensiuni, ci printr-un straniu și fermecător pitoresc. Pentru un turist oarecare, care știe ce-l Elada, Olanda, Lusitania și Finlanda nu va fi greu să priceapă, conjugând aceste puncte extreme, ce este România. E o țară de talie mijlocie. Ca și românele. E o țară tânără. Ca și Finlanda. E o țară arhaică, la fel ca și Elada. E o țară robustă,

ca și Lusitania Renașterii. De numele României e legată o epocă dinamică, de multiplă regenerare, consemnată în dicționare la noțiunea „fenomen” — fenomenul românesc. E o țară de cultură și nostalgie plastică, la fel ca Olanda lui Rembrandt și Van Gogh, desi numele românesci sînt mai puțin cunoscute, ceea ce înseamnă că România conservă încă o taină, e un pămînt al viitorului și surprizelor. Nu vom zice al făgăduinței. N-am pomenit pitorescul României decît în treacă, legîndu-l de tinerțe. Pitorescul este de altfel o foarte tină categorie estetică, o recentă descoperire a omului, datînd din clipa cînd a văzut artistic peisajul. Cei veci „nu vedeau” Natura, nu luau act artistic de ea. Cîmpul era frumos cînd era fertil, toamna era frumoasă cînd era bogată. La antică o țară exista exclusiv prin oamenii care o locuiau, deci prin cultura sa. Strălucirea culturii a creat vreme de multe secole prestigiul și atracția unor țări. În Europa la început a fost Elada, apoi Italia, mai încoadă Franța. Nici un călător, de oriunde ar fi venit, nu reușea să vadă și altceva decît — într-un loc Antichitatea, în altul Renașterea, la altul eferveșcența culturii moderne. Sînt deci țări care există în conștiința lumii numai prin anume vîrste ale culturii, țări definiție, țări de referință. Paul Anghel
Continuare în pag. a 7-a

CENTENAR REBREANU Pămîntul lui Rebreanu

La Maieru, asezarea copilariei, cea mai iubita de către mamele scriitor, aproape nu există pămînt. Sătul este înghițit de muncele care nu-i îngăduie soarelui să vină decît lăzru peste vîrfurile acoperiturilor și pleacă iarăși mai devreme, iar na abia dacă poate pătrunde pentru scurt timp în înun. Ca să ai parte de o palmă de pămînt aici, trebuia să fii om destoinic, luptător grănicier, un urias după cum se vede după înălțămimea și strălucirea ce le purtau strămoșii lui Rebreanu, sau trebuia să fii până la urmă atît de iscusit să înveți limbile străine ale stăpînitorilor să poți pătrunde în școli, să ieși sînătos, în treg la mînte din ele și să fii asitel om trebuincios vremilor

ca preot sau învățător pe satele românești. Palma de pămînt devenea ca și mîntera și copii propriile stîngă ce se integra vieții sufletești, prima nume, era lucrul, sîntit ca sacrament, cercetat la mari sărbători, sîrutat primăvara și toamna cu genunchi plecat, stropit cu mir și vin boboțit de praporie acoperite și descăntat ca oia și vita, ca pruncul bolind, ca fata fecioară. Alitudinea aceasta sacramentală față de pămînt este a popoarelor vechi, nu a colonistului interesat meru de folos și venit și rentabilitate în primul rînd. Nu știu în cîte limbi cuvîntul de om este de aceeași origine cu humă ca la noi, dar omul cel vechi, omul paradisiac avea același nume ca și pămîntul pe care îl primise moștenire ca teagă și

mormănt, căci arhaicul cuvînt assirian ADAM pămînt este identic cu cel al omului și purtînd același nume. Seta de pămînt a tuturor eroilor lui Rebreanu nu este boală, nici conjunctură istorică nefericită, ci iruperea în operă a acestei unități primordiale cosmice a noastră lumă femeie — care una sînt. Imbrășișarea pămîntului feciorelnic sîrutul nupțial contopindu-se în aceeași adorație față de lumea ca dar omului lăsată întru lucrare și privilegiere. Este dorul după intrupare ce nebuloși va băntui și pe Eminescu în Lucaefărul, setea Logosului după contopirea cu basarul, cu pulbera acestui pămînt, cu feciorelnicia lui misterioasă întru Logos intrupat. Ioan Alexandru

HELIADÉ inedit Scriitorul de teatru

Dezmembrarea Societății filarmo-nice în 1837 precum și escul planurilor complexe pe care Heliade le legase de aceasta, de gruparea revoluționară secretă pe care ea o acoperia, precum și de scoala dramatică pe care, practic, o conducea, s-au datorat fără îndoială intrizilor instrumentate de guvernul lui Alexandru Ghica, speriat de succesul acestei întreprinderi și temător de orice organizare care putea să ducă la un început de opoziție; fie că intrigile s-au concretizat prin acțiunea dizolvantă a doctorului Tavermier,

pe care îl incriminează Heliade, fie că guvernul a lovit teatrul Societății cu o simplă suspendare, cum își amintea Colson la numai cîțiva ani după evenimentele, este sigur că în sinul Societății exista o stare latentă de nemulțumire și că între membrii săi existau neînțelegeri marante. Escol Societății, prima organizație culturală din țara noastră de o asemenea amploare și forță, duce și la senararea lui Heliade de Cîmpineanu și de grupul tinerilor radicali pe care acesta îl conducea. I. Ghița, C. A. Rosetti, C. Boliac și mai ales de Gr. Alexandrescu, față de care poetul — cu care era probabil rudă prin alianță — își dezvăluie mai vechi motive de nemulțumire. E puțin probabil ca destrămarea Societății să fi avut la bază și gelozia dintre Heliade și Cîmpineanu pentru atribuirea unei medalii comemorative, cum amintea Filimon în *Ciocoi vechi și noi*; mai degrabă e de crezut că Filimon se face reflexul unui sentiment de antipatie între cei doi conducători, care devinse public după desființarea Societății filarmo-nice. Se știe, datorită cercetărilor mai noi (în primul rînd ale Corneliei Bodea), că grupul condus de Cîmpineanu intrase cam în aceeași viziune în contact cu cercurile revoluționare poloneze, refugiate la Paris, întrucît nu se plînuia o acțiune de mari proporții; ea ar fi dus, între alte rezultate, la constituirea unui regat „dac” independent, condus de Cîmpineanu. După mai multe contacte preliminare între reprezentanții celor două părți, se plînuia încă de la sfîrșitul anului 1830 o călătorie la Paris a colonelului Cîmpineanu. Din diferite motive, călătoria va avea loc însă abia în aprilie-mai 1839, cînd Cîmpineanu pleacă la Constantinopol, Paris și Londra, de unde revine, Mircea Anghel
Continuare în pag. a 7-a

Ora de limbă română

Copilul meu învață, asemeni majorității adolescenților, într-un liceu unde sintagma „obiecte principale” înglobează strict matematica, fizica și chimia, disciplinele respective creîndu-li-se din start un statut privilegiat. Nu cunosc o cifră exactă, dar elevii în orarul cărora „obiecte principale” să fie considerate gramatica și literatura sînt foarte puțini. Este o realitate izvo-rită, cum se spune, dintr-o necesitate obiectivă. Trăim un timp dominat de știință și de tehnică; tinerii sînt absorbiți de formule, de teoreme, de reacții în lanț și își vîd viitorul realizat prin acestea. Fieca mea nu face excepție. Dar, clipa în care, tirziu, în noaptea după ce a umplut cu cifre și desene abstracte, caietele groase, liniate în pătrățele — o surprind citînd „Apus de soare”, sau „Răscola” sau „Morometii” îmi fericește sufletul. Ca orice prapic temerar, mă arăt supărată; mline al fizica (sau matematica sau chimia), la prima oră, trebuie să ai mîntea odihnită, limpede, închide imediat cartea și stinge lumina! Dar fruntea îmi arde de mîndria că ea a depășit pentru totdeauna comoditatea de a se rezuma la „fragmentul” din carte, la „comentariul” dictat în grabă în prea scurta oră de limbă română. Și mulțumesc în gînd tuturor autorilor de manuale, tuturor profesorilor care știu să întreprină viu interesul elevilor lor pentru obiectul care trebuie, pentru toată devenirea noastră viitoare, să rămîna, să fie, să devină primul în catalog... Se spune — și pe drept cuvînt — că matematica și conștientul de știință mai mult sau puțin derivată din două limpezime gîndirii, o ordonează, o canalizează spre rezolvarea problemelor curente. Se urmărește — și pe drept cuvînt — ca școala să dea elevilor săi și dreptul și calitatea de a practica o profesie și de aici noianul de obiecte tehnologice, hărăzite să-i familiarizeze cu amănuntele unei meserii. Dar școala, să nu uităm, fură și aceste deziderate, mai are o menire și aceea nu este cu nimic mai prejos — menirea de a forma Oameni. Oameni pentru mîine, adică oameni care să-și iubesc țara, să o sprjine în orice clipă cu mîntea și cu fapta, s-o înalte, să fie mîndri că aparțin acestui popor, să-și dea și viața pentru libertatea și demnitatea lui. Și acestea toate le învîțăm la ora de limbă română. De limbă română, de istorie sau geografie care, judecînd

Monica Zvirjinschi
Continuare în pag. a 3-a

CIVILIZAȚIE ROMĂNEASCĂ (XXXIII) MUNCITORII

am înfîlînit un tînăr care, întrebare ce sînt părinții săi, se jena să răspundă. Căuta justificări și explicații, încerca să se scuize și, pînă la urmă, a roșit învînt în pămînt. Nu, oamenii nu făptuiesc nimic rău, erau cinstiți și de troabă, dar tînărul evita să răspundă că în realitate sînt muncitori. Nu știu cine îl băgase lui în cap ideea snoabă că ar fi fost mai fericit dacă acela care îl dăduseră viață și îl crescuseră din greu s-ar fi indelicent cu altceva. Oare ce resorturi psihice, de aristocrat și parvenit în devenire, îl determinau pe tînăr să ascundă condiția părinților săi? Cine îl sfătuiseră și ce false blazoane nobilitare îl ameteau cu mirajul lor stupid? Din fericie, cazul este destul de izolat și se stinge de sine în fata altor exemple, numeroase și cu adevărat reprezentative, ale cinstirii de care se bucură minunații noștri muncitori din partea familiilor, a societății întregi. Alături de țărani, intelectuali și oșteni, de celelalte categorii de fărături și apărători ai idealurilor României contemporane, muncitorii noștri sînt un vesnic izvor de mîndrie și de bogăție a patriei. Avem tradiții multiseculare ale meseriilor care, de la organizarea pe breșle și pînă la formarea unui proletariat puternic și conștient de mistuna lui istorică, au parcurs un drum memorabil. Ce și cit au suferit muncitorii în timpurile trecute se cunoaște. Să fi împilat, dar să ai și sentimentul național jignit — era cam mult, și toate ridicările majore ale proletariatului au

CULTURA ROMĂNEASCĂ IN LUME Istoria în dialog româno-britanic

Londona ne întîmpină din prima zi — parcă pentru a dezminți tradiționala imagine estoașă sau ptoșoasă — cu un cer senin, luminat de un soare cald și vesel. Ne așteaptă aici un program de lucru, perfect întocmit, care ne oferă prilejuri numeroase de a prezenta punctul de vedere al istoriografilor românești în privinta contribuției noastre la zădărnica Reichului nazist și de a discuta cu specialiștii englezi. Cea dintîi manifestare este un colocviu organizat la Slavonic School a Universității din Londra. De cum intrăm în sală, avem o plăcută surpriză: profesorul Dennis Deletant a xeroxat un set de hărți care prezintă operațiile armatei române în august 1944 — mai 1945, participarea ei la luptele pentru eliberarea teritoriului național, apoi, a Ungariei, Cehoslovaciei și Austriei. Și anul trecut, prof. Deletant a fost sufletul colocviului româno-englez de istorie și, iată, că și acum, acest eminent cunoscător al istoriei și literaturii noastre (care a găsit în soția sa Andreea o excelență în limba engleză) se dăruiește generos pentru ca întîlnirea noastră să fie cit mai efecă.

Universitatea din București de dinaintea celui de al doilea război mondial, devenit membru al grupului „Autonomous”, parasutat în România în noaptea de 21—22 decembrie 1943. Am editat eu însuși în „Revista de istorie” însemnările lui G. de Chastelain, șeful grupului, iar un raport al lui Ivor Porter figurează în valoroasa colecție 23 August 1944. Documente. Pentru un istoric, el reprezintă o sursă vie și primul impuls este de a-l supune unui „interogatoriu” pentru a elucida istoriile acest episod, învaluit încă în mister, al ultimului război. Evident, nu-mi pot îngădui așa ceva și, chiar dacă as încerca, rezerva britanică și discreția profesionalistului se asociază la Ivor Porter pentru a-mi descărca tentativa. Cel dintîi vorbește Dimu Giurescu; evocă, întemeiat pe date inedite, sedinele consilierilor de coroană din tragica vară a anului 1940 pentru a arăta că România nu a ales „de bună voie și nesilită de nimeni”, pentru a relua formula îndatinată, alianța cu Germania nazistă, ci a fost aruncată în orbita Reichului de succesiunea de evenimente dintre august 1939 — august 1940. Și instaurarea dictaturii militar-fasciste în septembrie 1940 și participarea la război, alături de

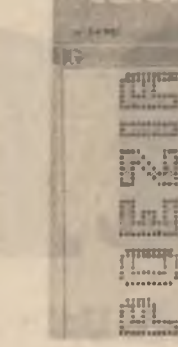
Fl. Constantiniu
Continuare în pag. a 6-a

CAIETE CRITICE - Poezia

Sub prestigioasa egida a vechii Vieii Romanești apare o publicație intitulată Caiete critice al cărei rost n-a ajuns a fi încă precizat de-a lungul numerelor apărute pînă acum. O publicație de concenrare a tuturor semnificațiilor critice importante nu este încă pentru că lista de semnături dovedește consecvența unor preferințe. O încercare de abordare cuprinzătoare și coreentă a fenomenului literar postbelic deosebit de mare este pentru că prin temele propuse și rezolvarea lor n-a atins acest scop. Crolla publicației, care apare sub pulpana Vieii Romanești, aceeași de la început și pînă astăzi îndiferent de mentori mai mult sau mai puțin pasageri pe care i-a avut a rămas aceeași. Cite ceva din toate fără a epuiza nimic. O raportare la numele lui Constantin Stere și la acela al lui G. Brăileanu, azează la loc de cinste pe contracoperta Caietelor critice, ne-ar ajuta la definirea acestor caiete mai mult prin contrast decît prin afinitate. Pînă acum trăsătură principală a Caietelor critice este incapacitatea de a cuprinde întregul. Numere cu ambicioasă pretenție de a da imaginea la zi a unor aspecte esențiale ale literaturii române suferă de o vizionare fragmentară și parțială. Un exemplu este numărul pe care Caietele critice l-au închinat prozei contemporane în care imaginea prezentată ca întreagă, completă era încontestabil parțială, parțiană.

Ultimul număr al Caietelor critice, pe care scrie nr. 3-4, 1983, dar care cuprinde texte cu mențiunea 10 aprilie 1984, este, dacă ne luăm după încheierea prozei, Poeziei și a Criticii cele mai importante aspecte ale literaturii române contemporane. Cu alte cuvinte tratări cuprinzătoare, sintetice, vizioni de ansamblu asupra fenomenului, direcțiilor și valorilor sale principale. Cum în literatura română postbelică scrierile simulan reprezentanții a patru generații literare, iar producția lor literară este extrem de diversă, o încercare de clarificare cu instrumente adecvate de la singurul organ de critică literară apărută după război ar fi fost binevenită. Dar prima pernă

caiete critice

de pe scaunul împărătesc se duce cum dăm de foaia de titlu unde scrie mare și fără dubiu: „Poezia tinăra”. Deci Caietele critice nu se ocupă în realitate de marele fenomen poetic contemporan ci de cel „tinăra”. Foarte bine deși nu ne așteptam ca într-o publicație unde se vorbește mult despre valoare și mai ales valoare estetică, acces din urmă criteriul să fie înlocuit cu cel biologic. Pentru autorii Caietului critic există deci o poezie „tinăra” și una „bătrână” în cel mai extraliterar mod de a înțelege problema. Rubrica cu titlul Patru decenii de poezie românească, de 12 pagini, ne înlocuiește la rând de pe copertă, încercînd o recapitulare fatalmente sumară și fără inițiativă de a ne strecura părerea că modernizarea liricii românești postbelice n-au făcut-o în primul rînd poezii generației 60 ci citiva din fostii proletcultiști. Un scurt omagiu adus lui Nichita Stănescu stringe patru semnături, exortându-l prin supunerea la obiect fiind amintirea lui Ion Băieșu despre Nichita și Cebuc. Intinsul capitol Cum am devenit poet, rubrică de mărturisiri literare, conține din nou foaia de titlu pentru că poezii care vorbesc aici nu mai sînt de mult tineri excepțiv deși pe Mircea Cartărescu și pe Ion Bogdan Letfer, a căror tinerete, cel puțin e sigură. Criticrile pe care sînt aleși cei care ne oferă spectacolul mărturisirilor lor literare sînt greu de deslușit mai ales într-o literatură aflat de bogată în poezii de valoare, care toți dețin informații literare de prim ordin din vremea debutului și sînt doritori să-și deseneze retroactiv portretul literar de tinerețe. O legătură există, dacă vrem, cu orice preț, să introducem ordine în lista solicitărilor, fără a fi subliniat de alcătuitoarea Caietului între Alexandru Andreiș, Ion Brad, Aurel Rău, Aurel Gurghiuș, Victor Felea prin contactarea aceluiași omagiu clujean, prezidat de Ioaniche Olteanu, prezident ca redactor șef și Vieii Romanești și al acestui Caiet critic, sau a revistei Steaua, dar dincolo de configurarea avansată de noi selecția mărturisirilor are în cel mai bun caz, un caracter intimidator, cînd nu e preferențial. În acest punct Caietele critice dau din nou dovadă de incoerență, dacă nu de parțianitate. Foarte mulți poezii române de valoare ajunși la maturitatea scrierii și a vieții au a ne comunica memorialistic lucruri importante despre creația lor și despre literatura română. Pentru o imagine cuprinzătoare și sem-

nificativă Caietele critice ori erau în întregime memorialistice ori exgetice. În caz contrar, și este cazul de față, întrebarea inevitabilă de ce unii și nu ceilalți se pun pe a-lăsa întrebarea. Cu ce sînt mai prețioase pentru literatura română de azi și publicul ei amintirile literare ale lui Ion Bogdan Letfer față de cele ale lui Ioan Alexandru, să zicem? Cum nu ni se oferă o explicație a prezentelor de aici trebuie să conchidem după autorii acestei culegeri că poezia română se exprimă mai ales prin Ion Bogdan Letfer și ceilalți preferați ai Caietelor critice. Dacă așa stau lucrurile imaginea rezultată din regia Caietelor critice asupra poeziei românești postbelice este, vorbind cu blîndețe, curioasă. Astfel încă o pernă, după altea, e mai zburat de pe scaunul autorității critice a caietelor.

Urmează partea cea mai stridentă a publicației, Anchetă finală menită să ne lămurească ce este cu poezia românească astăzi prin cuvîntul unor poezii și critici foarte tineri, unii cvasinecunoscuți. Dar această anchetă nu ne vorbește despre poezia română contemporană ci despre poezia care a fost anchetată, fiind practic o demonstrație „pro domo” înaltă pe 36 de pagini. Nu discutăm aici afirmațiile din anchetă, ci caracterul arbitrar al selecției. Acești tineri oricît de inteligenți sau talentați nu reprezintă singuri poezia română contemporană. Nu sînt nici măcar, dacă preluăm entuziul de pe foaia de titlu, „poezia tinăra” a momentului, mult mai întinsă și variată, ci o mică parte din ea. Una din mindrițele afișate ale celor solicitați, ca personalități venerabile, este că scrierul lor a fost format în climatul unei universități, unde li s-a creat convingerea că sînt unica sansă de viitor a poeziei românești. O asemenea credință nu însoțește automat o înaltă valoare. Exaltarea laboratorului ceneșic, dezvaluie foarte bine caracterul înesb, restrictiv, de grup al întreprinderii Caietelor critice. Literatura nu s-a scris și nu se scrie în România numai în prelungirea seminarului studentesc, botezate ceneșic de cadre didactice ambicioase, ci și în cele „Proletcultiști” sînt în parte tinerii „Ceneșicului de luni”, și din alte ceneșicuri universitare, care iată au ajuns să nu mai tipărească la Litera ci într-o publicație centrală a Uniunii scriitorilor, care se vrea și de directivă literară. Actul în sine, a căror răspundere morală cade în sarcina celor care au conceput publicația, este de un profund arbitrar.

A substituiți unui micșor poetic de o anvergură incontestabilă și de o valoare confirmată un mic segment al ei de o valoare încă necristalizată este un gest de violență a realităților literare, ofensator pentru nenumărații poezii de valoare lăsați pe dinafară și jignitor pentru bunul simț. În discuție, repetăm, nu sînt neapărat cei intervievați ale căror răspunsuri sînt uneori inteligente, amuzante, zgornolose, de un radicalism mai mult sau mai puțin inconștient, ci concepția care a prezidat întreprinderea. Reconoastem aici mentalitatea „ceneșicului” și tipul de diversivitate literară universitară pe care-l reprezintă. A face tabula rasa din literatura română postbelică, din literatura ultimilor douăzeci de ani nu este o treabă serioasă cu altă mai mult cu cît ocupă paginile unei publicații a Uniunii scriitorilor. Transbordarea acestei mentalități în spațiile unei publicații literare centrale li dă caracterul unui document literar semnificativ prin exclusivismul său neted.

M. Ungbeanu

POEZIE

ACORD FINAL

Constantin Abăluță

Trei cicluri ample de poeme alcătuiesc recentul volum al lui Constantin Abăluță, „II erezii”. Ele se numesc, în ordine, Poem refuzat, II erezii, Zone și sînt prețate de un motto din Kjell Espmark și de o poezie proprie, culeasă cu alind, corp mic: „acest poem s-a refuzat mult timp / am scris la el luni întregi / de zi / și sînteam însă cum ceva nu-i în regulă / sînteam cum ceva nespuse de important / mi se refuză / nu era o deubuloare / ajunsem să scriu tot alt de firesc precum respiram / apoi brusc boala tălău meu / deardarea treptată și moartea unei ființe iubite / a luminat tot poemul / e cinic dar adevărat / ca-ntr-o veche legendă era nevoie de-un sacrificiu / ca în-tregul să poată dura”. Din lipsa de spațiu am citat doar jumătate din acest text poetic. Versurile lui se deschid ca un evantai, se ramifică și se transformă într-o carte densă în care reconoastem trăsăturile tematice ale literaturii lui C. Abăluță, un scriitor pe cit de interesant tot atât de puțin comentat. Dar II erezii nu e o carte recapitulativă; cenzul existentă, tristetea urdă, ariditatea voită suferind deopotrivă derizoriu și obsesia destructivă, efortul eșic într-un spațiu unde absentă, golul, absurdul, sensibilitatea devenită obiect în via hazardului sparg coerența, toate aceste „nease-mănări” provenite de la o personalitate depresivă, faie pur subiective atinse de floră rece al textului se rostesc într-un limbaj mult mai puțin complicat. A încadra poezia din Aezul

mod de folosință, (1982), Planor, (1983), și II erezii în tradiția suprarrealistă, adică în cadrele unei poezii a aleatorului (și nu „poetici aleatori”, cum scrie un confrate: poezia nu poate fi „în-timplătoare”, ea poate uza de combinația, lertat fie-ne paradoxul, premeditat hazardată de cuvinte, sensuri, figuri, structuri sintactice) ar fi o exagerare. Dacă mai bine de un deceniu poezia lui Constantin Abăluță a folosit nease-mănarea deosebită atitudine de proveniență suprarrealistă, trebuie observat că limbajul său e mult mai „aerisit”, mai simplu chiar în ultimele cărți. Desigur, structural poetul nu e altul: aceeași impresie de suspendare a elementelor figurative față de structura semnificativei. Rostirea însă devine mai lirică și prin aceasta mai directă, carnea abstractă a textului lasă loc pentru a vedea razele rectilinii ale semnificativei. Demonul arbitrarității și-a schimbat, într-un fel, referențul: el a încetat să plutească deasupra unei imaginații „rebele”, ca la suprarrealiști. Vizează mai clar, aici, existența mărunț, ritmul ei cotidian, deardarea lentă a ființei, curgerea ireversibilă, inutilitatea vremenii revelată. Drama se consumă mecanic — și drama personală e în această poezie centrul universului: „Ziua în care li inmormenteză pe fata / m-am sculat mai devreme și am pierdut timpul cu nimicuri / sînt lucid și singur / ca o mișcă într-un pahar gol / vîd și aud vecinii cum treburile mai departe prin curțile lor / mă întreb proteste dacă și ei vor muri / și zgornote vor înceta și va fi tăcere pe loată strada [...]” Poemul, remarcabil, încheie prima secțiune a cărții. El încheie de fapt un ciclu existentă și artistic e este acordul final al unei îndelungate trude. „Scriu pentru că nu pot face altceva”: gustul amar al infringerii și prin actul demiurgic, săvîrșit într-o tăcere absolută.

Cîtă legătură au aceste versuri cu retorica suprarrealistă e lesne de înțeles. Fata de „m-am obișnuit cu schimbul acestor poezii” a ni nu lacrimal stă regine daltonice, fragment dînt-un volum mai vechi (Există, 1974), distanță e apreciabilă. Titlul II erezii poate fi interpretat ca o glîndă infidelă a celor II elemii de Nichita Stănescu. Universul imaginat nu are în vîrstă și se rămîne departe de fiordurile în mental propriu de critică. Ea e critică, deci, în sens constructiv. De la dispersia de imagini ce justificau vocatia raifioatoare, unică prin intensitate în literatura noastră, poetul a trecut la această simplitate necrutătoare a gestului — a acestui poezic: „Seara deschid paginile unei cărți / E atîta tăcere / încît pentru o clipă am impresia / că eu am scris cartea / ce labirinturi simultane / grezaritate planetei aceste / capilaritate marilor orase / Nu mai vreau să aud de nimic / Stau în camera mea și privesc pe fereaștră [...]” Calea aceasta e, poate, înțelesul profund al unei creații tulburătoare.

Costin Tuchilă

*) Constantin Abăluță: „II erezii”, Editura „Cartea Românească”, 1985.

PUBLICISTICĂ

CĂLĂTORIE ÎN TIMP

MINE ÎN SECOLUL URMAȚOR

Înainte de a ajunge la ideea că „fericirea firească trece prin felul de a-și proiecta existența”, scriitorul-publicist Neagu Udroui, cu Sita lui Eratostene în mînă, însoțit de Gutenberg sau Marconi, s-a făcut, mai întâi, portor pe Mississippi, apoi a plecat Pleton prin orășele lumii, a străbătut Zăpezele din Miazăzi, și Hawaii cu ochii permanenți ațintiți prin Fereștele spre Carpați, pentru a-și stabili definitiv Profesiunea și sensul de viață: Eu comunc, tu comunc, el comuncă.

Existul Neagu Udroui nu ni-a desmîșit niciodată profesiunea de credință: aceea de mare ziarist.

Și reușește mereu, Neagu Udroui, fiindcă „se simte mai bine privindu-l pe Brăncuși la Tirgu Jiu, fără ca prin asta să refuze ideea de a veni desuț în saloanele din Philadelphia sau în sălile de expoziții de pe malul Senei pentru a privi, tăcînd și gîndind, operele maestrului”. După cele două cărți publicate pînă în prezent, existul Neagu Udroui, sfidînd „Sfidarea mondială” se prezintă, azi, cititorului cu un nou volum). S-au scris multe cărți despre Japonia, despre „miracolul japonez”, la noi sau aiurea. Chiar dacă nu l-a întîlnit pe domnul

Doka și nici pe domnul Honda, Neagu Udroui, instalîndu-se comod în Japonia, în papuci și yukata, ca la el acasă, reușește să ne prezinte, în noua sa carte, ceea ce nu reușise domnul Servan Schreiber: „felul de a fi al japonezului, de a gîndi pe dinauntru”.

Pentru a ne apropia de „logica convențională” a „japonezului”, de „foamea de a ne micașca” de boom-ul Toyota de IQ-3000 pentru a ne face să înțelegem „bătălia pe frontul computerelor de mărime mică și mijlocie”, sau al computerelor mari și foarte mari precum și „luna de miere între roboții și muncitorii”, Neagu Udroui ne spune „povestea” lungă, pe deplin ploaie, ne aduce acasă florile lui Edo, ne plimbă în misterioasa Nara. „Pentru că a fi în Japonia și a nu veni la Nara, ar echivala în mîntea mea cu a veni în România și a nu merge la Sarmizegetua”. A merge la Nara și a nu te interesa de poamele Manyo este ca și cum ar merge în Franța și să rămîne departe de fiordurile în care se zbat, reverberant, versurile Mioritei”. A merge la Nara (unde se află Manyoshu, colecția celor zece mii de file, cea mai veche antologie niponă) echivalează în mîntea existului nostru „cu a merge la Curtea de Argeș sau Cluj-Napoca, în posesia în funcție a unor complexe industriale acționale atomice; reducerea la jumătate a ratei de deces din cauza cancerului, bolilor de inimă și apoplexiilor; realizarea de singe artificial capabil să transmită oxigen; aplicarea în procesul educației a cunoștințelor obținute prin clasificarea mecanismelor creierului etc.) înțelegem o parte din efortul general al omeniștrii pentru mine în secolul următor.

Iar cartea lui Neagu Udroui, acest Milesu al timpului nostru, ne plimbă dezinvolat, plăcut, prin timp, pe „strada cu soare”.

„Cum cel mai adesea timpul privește cu ochii de arșiță, ne prinde bine actual cretărilor inoperabile la întemperi, incasabili, rostul să performe plătosa faptilor, în funcție de un număr de ții cu voluptate, cu vocația duratei. Mă cîștigă definitiv plăcerea celui obișnuit să se avînte către înălțimi neatinse, gîndind că modul nimerit de a privi prive a doua zi rămîne pregătirea temeinică pentru veacul următor”.

Dorel Filipescu

*) Neagu Udroui: „Mine în secolul următor”, Editura „Albatros”, 1985.

CONSTANTIN GHEORGHIU:

«Apoteoza»

Un roman „studios” în sensul pe care Ortega y Gasset îl acordă acestui termen (iar fi trebuit să fie înțeles ca un semn orientativ, faptul că toate marile romane pe care le preferăm astăzi sînt, din alt punct de vedere, niste cărți introductive plicticoase) este Apoteoza de Constantin Gheorghiu, carte ambicioasă, care tentează să ofere imaginea unei epoci, aflat în plasmă mari, eporamică, cit și prin „social” psihologic. Acțiunea romanului se petrece într-un oraș numit convențional Condor, pe malul Dunării românești. În jurul anului 1940. De fapt, a vorbi despre o acțiune. În acest caz — este cel puțin inadecvat, căci orășul Condor este scena pe care evoluează o mulțime de personaje, de importanță diferită în construcția romanului, ale căror destine se intersectează și se clarifică progresiv, în funcție de mulțimea evenimentelor la care participă, sînt martori sau doar comentatori din auzite. Cartea este dificil de rezumat: din această cauză, iar interesul ei, real, nu stă în primul rînd în derularea „evenimentală”, ci la semnificațiile de ansamblu, care orientează, exhortă și implică, mișcarea, aparent haotică, a personajelor. Două dintre acestea se detașează, aflat prin ponderea pe care le-o acordă autorul în economia romanului, prin tipul de relație pe care o întretin și prin sensul evoluției lor. Unul este Sorin Daniel, tînărul cu preocupări filosofice și umanitariste, propovăduitor al iubirii ca formă supremă a rațiunii, soluție existențială unică — din punctul său de vedere — într-o epocă în care violența zdruncină temeliiile lumii. Daniel, „sărmanul Daniel” — cum este numit adesea în romanele private și înțelese lumea din Condor exclusiv de pe această poziție etică. El este un pur, un angelic și, consecutiv, prin raportarea la ceilalți, un naiv, o structură artistică, adulat de unii, contestat în esală măsură de alții. Scriitorul își construiește personajul reușind să respecte datele structurale ale acestuia și motivându-și gesturile din această perspectivă. Naivitatea lui Daniel îl face vulnerabil în acțiunea imediată,

dar, deopotrivă, irascibil în timp. Candoarea fundamentală, la care se adăuga agresiivă din perspectiva evenimentelor care îl scuturază, de seie stază de semnificativă abstracție, detașate malăne. El indică drept principala sursă a într-o crimă care se petrece la „Vila românească”, rezidența pălăciului Andreia, unul dintre apropiații lui Daniel și autoarea artistă a orașului Toma, gradinarul, fost gravat, este găsit mort în apele fluviale. Toate faptele amănunțite — condusă de comisarul Grama, personal de tip doctorescian, amintindu-și pe Iliia Petricovici din Crimă și pedicapsă — duc către „Vila românească”, iar probele — nite sînt — îl acuză pe blîndul Daniel, el însuși incapabil să-și construiască un alibi pentru timpul în care s-a produs crima. Apoteoza lui Daniel este gata să-și asume o faptă care nu-i aparține. Că crima se dovedește a fi rezultatul masochismului lui Hanga, pictor rătăc, care-i venerază și urăște deopotrivă pe Andreia, idolul său. Este lăbaza spectaculoasă a romanului, cu baze menționate de suspans și abile răsturnări de scenă pe care le întîlnim și în volumele anterioare ale lui Constantin Gheorghiu. Anchetă este — în plan românesc — doar un pretext, ingenios exploatat, care permite cunoașterea și investigarea altor medii și psihologii, deardarea atmosferei din orașul Condor și relațiile cu ceilaltele personaje — medii artistice din casa pictorului, cu discuții ample despre funcția artei (feloziul acesteia, ca formă supremă de libertate), mediul burhez din casa armatorului Simion, cel aristocratic — fără morgană — din casa consilierului Felix, a căruia fiică, Lucia, face o pasune deosebită pentru blîndul Daniel etc. Dacă s-ar vocea autorială de publicare, meru „discursurile” personajelor, nu ne aflăm, totuși, în fața unui roman de tip obiectivist, cu narator ubicuu și omnișient. Autorul-narator luminează doar, din perspectiva a posteriori a cronicarului acele zone de penumbra, pe care privește restrictiv și a celor implicati, le lasă în narativitate. Căci, omnișent, vom afla, din sfîrșit, reface o legendă. Destinul lui Daniel, care va

Manifestări literare în județul Botoșani

Cea de-a XII-a ediție a Zilelor „Mihail Sorbul”, anul acesta marcînd și aniversarea centenarului nasterii scriitorului, a prilejuit la Botoșani un complex de manifestări cu participarea unor oameni de cultură și scriitori din cîteva centre culturale ale țării: Puia Florica Brebreanu, Angela Sorbul, prof. univ. dr. Virgil Brădăteanu, George Genoiu, lect. univ. Nicolae Crețu, cerc. št. Constantin Pău, lect. univ. Nicolae Crețu, conf. dr. Doru Scărlătescu. A fost organizat simpozionul „Mihail Sorbul” — o sesiune de activități culturale de publicare, metru „discursurile” personajelor, nu ne aflăm, totuși, în fața unui roman de tip obiectivist, cu narator ubicuu și omnișient. Autorul-narator luminează doar, din perspectiva a posteriori a cronicarului acele zone de penumbra, pe care privește restrictiv și a celor implicati, le lasă în narativitate. Căci, omnișent, vom afla, din sfîrșit, reface o legendă. Destinul lui Daniel, care va

Manifestări literare în județul Botoșani

tru Tiganiciu, Constantin Clucă, Mihaj Misoană, Dumitru Ignat, Lazăr Băieșu, Gheorghe Jaucă, Emil Iordache.

Revista Română nr. 8 / 1985

Comentarea fenomenului literar românesc de astăzi este un demers complex și constant, care presupune un nivel de cultură și civilizație „Revista Română”, ce apare în patru limbi de circulație internațională (engleză, franceză, germană, rusă). Dovada, în acest sens recent apărutul număr 8 al publicației, ce se deschide cu grupajul „Ideal uman și expresia artistică”, reunind eseur deosebite problematici personajului în proza noastră contemporană, scris de acad. Ștefan Cioculescu, de profesorul Alexandru Pîru și de romancierul Platon Părdău. Un pertinent studiu al lui Valentin F. Mihăescu se aprestă, apoi, asupra istoriei „dîntre orientările caracteristice pentru nvelistica românească. Secțiunea de texte literare cuprinde pagini din frumosul roman al lui Nicolae Velea în rîmbul „Sărmanul Daniel”, de Gheorghe Buluță, prezentat în eseu „Acțiunea intelectuală” — creativitate și elitentă” de Ioan Iovă-Popescu și Lazăr Vișceanu și în interviul lui de Elena Solimca mareșii nostru Iordache Antoi Dimiteșu. La rubrica „Poezii românești” Zoe Dumitrescu Bugulenga creionează un portret al lui Dimitrie Cuclin, cu prilejul sărbătoririi centenarului nasterii mareșii muzician. Semnalăm în mod special volumul „Căminul și albină” de un numărului, care prezintă creația plină de fantezie dar și de rigoare intelectuală a plasticianei românești, comentată de altă dată de competent studiu de critică de artă Alexandra Titu.

EDIȚII

DIN ISTORIA CULTURII VECHI ROMÂNEȘTI

Colecție de real prestigiu, „Biblioteca de filozofie a culturii românești” adaugă la șirul edițiilor apărute un nou titlu). Concepută în cadrul unui program editorial de reevaluare a moștenirii culturale, colecția a adus și readus la lumină lucrări fundamentale în domeniul istoriei culturii române, între care culegerea de studii, ale profesorului M. Berza se încadrează nu numai tematic, dar și prin calitatea textelor. Volumul este deschis de cuvîntul editorului Andrei Pippidi, un amplu și interesant studiu introductiv, veritabilă biografie științifică, în care este trecut în revistă întregul activitate a istoricului și profesorului M. Berza. Autorul studiului monografic trasează direcțiile acestei activități, conturează liniile esențiale ale personalității istoricului, ale concepției și vocației sale, îi explicitează opțiunile, stilul de cercetare, convingerile și ideile, formația intelectuală. Acestea se definesc prin pasaje reprezentative cum este acela, reprodus în textul studiului introductiv: „o istorie care să nu fie exaltare sovîna a ființei naționale, care să nu piardă dreptele măsuri, ci, rămînd

lucidă, cumpănînd permanent naționalul cu universalul, poporul cu umanitatea, să fie totodată analiză, explicație, rigoare științifică, dar și evocare caldă, căutare pasionată a tuturor valorilor „românești”. Textele selectate, unele în limba română, altele în franceză și italiană, ilustrează o parte dintre preocupările lui M. Berza pentru istoria culturii, aflat sub aspect global, cit și sub unele aspecte particulare. Din prima categorie fac parte comunicările și conferințele cu sint „Probleme majore și orientări ale cercetării în studierea vechii culturi „românești”. „Istoria ideilor în sud-estul Europei (sec. XVII—XIX): un program de lucru”. „Citeva observații asupra culturii românești din Evul Mediu”. „Conștiința unității de neam la români în Evul mediu”. „Ideea romană și funcția sa în societatea românească în secolele XVII—XIX”. „Fetichism și cunoaștere istorică”. Alte texte sînt consacrate unei probleme culturale anume, cum sînt „În jurul unui „umanism” sud-est european” și „Cultură românească și cultură europeană în secolul al XVII-lea și la începutul secolului al XVIII-lea”. Cîteva comunicări privesc personalități ale culturii românești vechi și moderne („Opera lui Neagoe Basarab în conștiința societății românești”), „Mihai Viteazul, Matei al Marelor, Ion Neculce, Dimitrie Cantemir, Eudoxiu Hurmuzaki, N. Iorga.

M. Berza este un istoric sobru, argumentația sa urmează o linie riguroasă, cu formulări nepretențioase dar exacte. Acestea prezente în conferințe și comunicări sînt cercetate în dimensiunile esențiale, cu o perfectă logică a succesiunii elementelor demersului istoriografic. Volumul apărut sub titlul Pentru o istorie a culturii românești cuprinde și texte referitoare la fenomenele de interferență: „Turcii, împietrăcirea în România”, „Fetichism și cunoaștere istorică moldovenească a secolelor XV—XVI”, „Relații culturale între insulele Ioniene și Tărlă Române”, „Raporturi culturale italo-române în Setecento”.

Selecția ilustrează astfel direcțiile de interes ale istoricului M. Berza și reunește contribuții valoroase la istoria culturii românești, într-o culegere de înaltă calitate, cu un foarte bun studiu introductiv, încadrîndu-se în tradiția creată de colecția în cadrul căreia a apărut.

Gheorghe Buluță

*) Mihai Berza: „Pentru o istorie a vechii culturii românești”. Culegere de studii editată, cu o introducere și note, de Andrei Pippidi, Editura „Eminescu”, 1985.

gabriela hurezean

Răul de cunoaștere

Apoi tristețea apucându-mă de picioare și rotindu-mă pe deasupra capului și izbindu-mă de toți pereții și totuși, care parte din om este omul?

Parafilosofia

Mă uitam la lume precum noul născut, mă uitam la lume și încă lumea se vedea ca prin sticlă. Lumea în fața ochiului neînțepit și eu în cuvintele tale ca-ntr-o cetate hitlăită.

Maat

Danses descultă pe podeaua de mercur în sala cu vitrine de jur-impjur vitrinele toate sint goale numai în cea mai mare stă sfrizitura de Maat precum o răzmirare, cu pana ei caraghioasă în virful copacului ca maimuța în virful copacului stă mogildea de Maat neputnicioasă în risul lumii cuibărindu-se, tupilat în vitrina cea mare, vitrificându-se.

Apa după ce pietrele vor fi trecut

Ființa se întimplă pe neștiință cum negul sfios pe umărul sting al celui iubit

tot astfel circuitul apei în natură ar putea să fie arhetip călătoriei noastre de la sfirșit la sfirșit.

octavian docin

Nopti

În bucuria unui fulger e-o disperare de idei, și liniștit ris de inger, și nopti de-ngenunchere : trei.

O roată care urcă ochiul pe Muntele Iluziei, un ceas de apă, și Poetul, și nopti de oglindire : trei.

Ape subțiri, temple sărate, singele mort al tristezii, sărutul iederlei pe spate, și nopti de-ncremenire : trei.

Este

Nemișcată, mina ta este pasărea împușcată sub care lacrima putrezește.

Nemișcat, gîndul tău este un pat luminat în care cercul se odihnește.

teatru

Trenurile mele

Teatrul Bulandra își face un crez din grija de a monta spectacole pentru marile publice. Piesa din 1949 a lui Tudor Mușatescu, devine, în regia lui Petre Popescu, un produs vandabil, comercial, care va avea viață lungă și încasări eficiente. Un spectacol dinamic, spumos, incitant, răsturnind starea sălii, în de cursul a trei ore, de la tristete profundă la satisfacție, de la plin la risul cel mai sănătos. Largă accesibilitate, atracție sigură.

Familia cuscadelui ciferist Marin Dragu se destramă din norocul ghinionist de a fi cîștigat, într-o zi, lozul cel mare. Într-o întâmplare de neînțelegere, bunăcredință și dorința de ocrotire a „neînduplecatului” tată și soț sint greșit interpretați și blîndul Dragu se vede curînd părăsit de toți ai casei.

Călcînd îndeaproape pe urmele marilor Caragiale, Ioviturile de teatru ale condierului Tudor Mușatescu rezolvă toate dramele ce s-au ținut lanț pînă spre final, cînd nezarurile sint aruncate peste bord și lumea pleacă mulțumită în sală ca adevărat lăse la suprafață ca undelele mari. Mihai Mereuță, în rolul lui Manole Dragu, cuprinde în lentoarea tumultului său moartea miile de nuanțe ale

emploi-ului cumsecădenției specifice, depășindu-se, fiind cînd sever sau hîrnic, cînd îndurerat sau zgolbit, dansînd, amuzîndu-se, cînd haz de necazul propriu desperării, dovîndu-se stăpîn pe sine și ineputabil. Volubilitatea Zoi Muscan umple scena și dinamizează sala cu fiecare apariție. Valeria Ogașanu — ușor melodramatică — își menține personajul și ascultătoare. Călmul îi vine bine, furia îi diminuează claritatea rostirii. Gheorghe Oprina, din omul greu, detașat și disprețuitor se transformă pe linia pasivității unei fiice formă, ca un burghiez dezmoștenit, într-un simplu cetățean volubil, zgolbit și blînd ca un mielusel, înlesnind înscrierea, pînă aici, de neconcepție, a două lumi opuse. Nu lipsește ziaristul care trage cu urechea și poartă zvonurile, doar că Răiță nu este atât de venal, încît să producă repulsie. Dan Dănilan păstrează cu consecvență starea drogatului alcoolic, pînă cînd, aflînd adevărul, se va trezi, eliberat, din moțoseala îndînzării, că un prieten l-ar fi înșelat aspreptările. Ovidiu Schumacher este Morărescu-Tarapanu, omul care seamănă vînt și culege furtună. În scurta

sa tiradă, cam prea precipitată — pentru a produce șocul psihologic asupra spectatorului — Schumacher aduce și lasă în scenă izul tipologic al caragialiene. Cel care rupe stilul clasic de interpretare al spectacolului și mizanscena realistă este actorul Mihai Căfrîța (în prima parte a piesei). Aparînd cauza pierdută a iubirii înșelate, el introduce personajul îndrăgostitului-robot, cu gesturi și mișcări mecanice. Dintre-o sarcină exagerată, nuanțele indignării și ale onoarei pătate devin luare în deridere. Ceea ce trebuia să salveze spectacolul de pericolul desuetudinii unei melodrame se transformă ușor în clownerie. Desigur, publicul aplaudă, și ce actor nu iubește aplauzele... dar... ?!

Sarea și piperul spectacolului, o explozivă Rodica Tăpălagă intruchipînd o Miss Tulcea șarmantă, dezavutată, păsicoasă și insinuantă, pentru înmăia înima de piatră a bătrînului Dragu și a deschide buzunarele „milionarului” însingurat. Fără să se li se ofere un prilej de evidențiere, regia lui Petre Popescu și scenografia lui Mihai Mădescu se înscriu pe coordonatele corectitudinii unei transpuneri realiste. Cu acest spectacol, fără pretenții estetice, Teatrul Bulandra se achită de obligațiile financiare. „Trenurile mele” dau un spectacol vibrant, în care actorii se bucură că pot juca de dragul meseriei acestuia minunate, se dăruiesc cu patimă...

Nicoleta Gherghel

Intințind lăpea vîpătoare

Copilăria mea a fost plină de vise de viață, de fapte eroice, de acțiuni neînfriccate. Modele mi-au fost dinaintea bărbăți puternici și fără frică, de la Gruiu lui Novac la Old Shatterhand sau D'Artagan. Mă vedeam în uniforme strălucitoare și încărcat de arme pe care știam să le mișcăm fără greș. Atunci când împlinea cel de-al cincilea an, bietul meu tată a fost nevoit să-ni facă cizme roșii (cum purtau numai țigani geambași din satul vecin, Iuda) pe care le-am purtat cu o seamănă fără seamăn, imaginîndu-mă în cele mai voioșii ipostaze.

Pe urmă, cu trecerea anilor, elanurile mele vitejeste s-au mai domolit, și nici măcar participarea mea la obișnuitele bătaii, între copiii de la școală nu cred să fi fost prea înimioasă. Aveam însă gură bună și știam să mă laud atât de convingător cu faptele mele glorioase încît toată lumea, inclusiv cei ce fuseseră lași de vitezile încierării fără să-mi mai amintească de participarea mea decisivă la ciocnire, era incredinciată că sint un bătuș de temut. Iar în satele ardelenne peceala pusă asupra curții fiind extrem de rezistentă la eroziunea timpului (ceea ce face, de pildă, ca unul ce a dovedit în tinerețe că are darul beției — foarte prețuit pe noi, cum se și cuvine într-o regiune cu podgorii — să rămîna scotolit astfel și după ce două decenți n-a mai gustat un pahar de vin din cauza blestemelor de ciroze hepatice) această faimă mi s-a mai păstrat multă vreme. Ea explică, de altfel, insistența cu care am fost invitat de consătenii mei să particip la marile lor aventuri cinzelice, de care nu-mi putui feri întotdeauna, căci mi-ar fi fost foarte greu să le explic că de bieții iepuri, fazani sau potrișchi îmi era milă, iar de animalele periculoase, printre care li numărăm și pe blînzi cîini și pe sârmanele vulpi, îmi era o frică teribilă. Așa că strădanile mele într-un mesajului de încredințare s-au dovedit nu numai lipsite de eficacitate dar și rușinoase pentru bietul de mine. Adevărul adevărat este că aveam o repulsie organică față de iscusita petrecere a vîntorii și obligația mea ar fi trebuit să-mi fie mai puțin dură.

Abia acum, bucurîndu-te, hodină vei căta în somn adevărat și abia acum, plecîndu-ți fruntea, vei simți înăuntru în perna ta, colcăitor, roiul de futuri vi.

Abia acum, bucurîndu-te, hodină vei căta în somn adevărat și abia acum, plecîndu-ți fruntea, vei simți înăuntru în perna ta, colcăitor, roiul de futuri vi.

Locul

Te va lua de mină, te va scoate la marginea orașului, te vei simți precum orbul condus de un copil nebun, însuși vei fi cum pasul de ghepard în auzul vîntului.

Astfel te vei lăsa purtat pînă la mijlocul cîmpului albit de rouă, narcotizat de spaimă, de zgometă despresurat.

Acolo, călătora îți va arăta un cerc de pămînt pirjolit în acest loc s-a prăbușit un înger. Cutia neagră nu i s-a găsit.

Golf

E cineva în mine ca o pădere ce sapă cu rîvnă un gol și nu știu decît că fiind devreme dimineața cu toate acestea cit de tîrziu.

Zilnic aruncă nisipul afară, noaptea o pasăre îl ouă la loc, încît nici nu se știe cît e-năuntru și cît în afară, cît e în apă și cît e în loc.

Golful acesta e singur în lume, el vara îngheață, iar iarna deloc, și doar în adîncuri sunt valuri în spume în care-mi scald ochii c-un pic de noroc.

Iar cînd e-n lumină, atunci și dispore, ca o oglindă cu raze-n reflex, îl vîd din departe cum e tot mai mare, îl simt din aproape tot mai îngust.

E cineva în mine ca o pădere ce sapă cu rîvnă un gol și nu știu decît că fiind devreme dimineața cu toate acestea cit de tîrziu.

Imaginea și metafora

Pasăre sîngerindă ținînd înspere cer din aplele încuiate ale golului, blana leopardului (singura moarte sigură a fiarei)

inventată dinume pentru-a hrăni o plantă carnivora.

Cînda

Miinile mele acum atingîndu-ți miinile lua forma senină a golului cohorte de floute îmi tremură singele (albindu-l ca pe-o păpădie) cum ierburile marine nisipul ochii mei învață răcoarea cînd pîrul tău îi acoperă cînda și miinile tale atingîndu-mi miinile vor fi o altă formă a golului.

francisc păcurariu

pra tumorilor maligne : la Roma, unde Institutul de fiziologie preluse cu pasine preocupările americane pentru corelațiile genetice, cercetările mele au fost atrase treptat spre acele corelații (ceea ce mi-a asigurat peste cîțiva ani invitarea pentru o „perfectionare” de cîteva luni la Institutul Rockefeller care ajunsesse sub influența foarte puternică a genetiicii), pentru ca anii petrecuți la Institutul profesorului Houssay, la Buenos Aires, să mă readucă la problematica factorilor endocriini cu acțiuni posibile în rîscăoala celulară bezmetică a cancerului, iar stagiul meu la Institutul oceanografic din Pireu să mă împotmolească definitiv în adîncurile insondabile ale geneticii. Înțelepciunea (sau resemnarea obostă) pe care vîrstă o dezvoltă în oameni m-a făcut, asadar, să privesc cu plăcere și speranță noi statornicirea mea definitivă la Institutul oncologic din București și să mă pregătesc pentru o lungă activitate modestă, fără speranțe exagerate. Într-o reușită apropiată, dar cu certe perspective de a dobîndi cîteva repere sigure pentru mersul mai departe spre rezolvarea definitivă a problemei naturii cancerului. Mi-am reglat deci viața cu o atenție minuțioasă, axînd-o pe laborator și pe viața calmă de familie, fără atracție spre relații spre înlîntrii mondene sau protocolare. Si am rămas descumpanț cînd mi s-a comunicat din partea unei importante instituții centrale că s-a prevăzut participarea mea la un dineu și două recepții în cinstea unui important ministru italian aflat la noi în viață oficială și care, probabil din atenție față de gazde și pentru a dovedi interesul pentru relațiile cu țara noastră, s-a interesat de cîteva intelectuali români care au poposit în ultimii zece ani în Ita-

lia, dînd curs unor invitații oficiale. Printre cei amintiiți de importanta personalitate mă numărăm și eu, așa că s-a considerat indicat să fiu prezent la cîteva acțiuni protocolare și să am unele discuții cu importanta personalitate. Desigur, o asemenea cinste m-a bucurat, căci nu mă legasem să mă retrag în viață. Dar am rămas înspăimîntat cînd primind pește cîteva zile programul oficial al vizitei, pe care au fost notate cu amabilitate acțiunile la care urma să particip și eu, am constatat că printre aceste acțiuni se număra și o vîntoare de urși, în Nord, în apropierea satului meu natal. Ei, am cam abuzat în toată viața mea, dar mă cu seamă de cînd am început să mă apropii de bătrînet, de obîrșia mea din munții din Nord. În realitate, satul meu natal se găsește într-o blîndă zonă de dealuri submontane, într-o depresiune ferită de vînturile reci din nord și din Est, acoperită de splendide păduri de fag și de vii îngrijite cu pasune și pricepere. Munții cei mari cu negre păduri neclintite se află departe, și nu se zăresc din satul meu decît în unele amiezii de sfirșit de septembrie și început de noiembrie, cînd zărea devine atît de limpede și de străvezie încît îți vine să crezi că orice mișcare a încetat în cosmos, timpul s-a oprit din vesnica sa goană și zărea

abia, dînd curs unor invitații oficiale. Printre cei amintiiți de importanta personalitate mă numărăm și eu, așa că s-a considerat indicat să fiu prezent la cîteva acțiuni protocolare și să am unele discuții cu importanta personalitate. Desigur, o asemenea cinste m-a bucurat, căci nu mă legasem să mă retrag în viață. Dar am rămas înspăimîntat cînd primind pește cîteva zile programul oficial al vizitei, pe care au fost notate cu amabilitate acțiunile la care urma să particip și eu, am constatat că printre aceste acțiuni se număra și o vîntoare de urși, în Nord, în apropierea satului meu natal. Ei, am cam abuzat în toată viața mea, dar mă cu seamă de cînd am început să mă apropii de bătrînet, de obîrșia mea din munții din Nord. În realitate, satul meu natal se găsește într-o blîndă zonă de dealuri submontane, într-o depresiune ferită de vînturile reci din nord și din Est, acoperită de splendide păduri de fag și de vii îngrijite cu pasune și pricepere. Munții cei mari cu negre păduri neclintite se află departe, și nu se zăresc din satul meu decît în unele amiezii de sfirșit de septembrie și început de noiembrie, cînd zărea devine atît de limpede și de străvezie încît îți vine să crezi că orice mișcare a încetat în cosmos, timpul s-a oprit din vesnica sa goană și zărea

«Declarație de dragoste»

lărilor epice, fără a renunța la impuneră adevărilor proprii vîrșii eroice. Este vorba de un „love story” cu valențe deosebit de permeabile la preferențele publicului, și nu numai ale celui tînar. Intrizirea cronicii de față nu se datorează decît dorinței comentatorului de a savădea confirmat de optîunile publicului, ce a adoptat activitîmul semnător de reziorul Nicolae Corjoi și scenaristul George Sovu, film de altfel recompensat și în cadrul tradiționalei competiții anuale de la Costinești, unde a obținut Premiul tîneretii, protagonisții fiind la rîndul lor premiați pentru interpretare — Teodora Mareș și Adrian Păduraru.

Reziorul conduce cu virtuozitate narativă imaginația de un excelent cîntăreț al vîrșii investigate, promitînd pentru cinefilii, dar și pentru producătorii un posibil tandem de autori, relevant pentru zăsturile și nevoiile unui public deloc de neglijat proporționale sale. Sub aparența unei fermecătoare povești de dragoste scenaristul știe să compună și să impună constanțele spectatorilor momentele de un real dramatism ce aparțin vîrșii cotidiene investigate, cu tact și sensibilitate o atașament și nu în ultimul rînd cu umor. Elimînd rigiditatea din construcția filmică, urmînd coerența acumu-

nastră s-a deschis în eternitate, și cînd din virful vîntului deal din jurul satului meu natal se deslăsește spre nord, ca o negură, profilul albastru al munților Călimani. Oricît m-as tot lăuda, deci, cu orice prilej, nu sint om de la munte obișnuit cu urcșul și cu pădurile nesfirșite, iar urși n-am văzut în viața mea decît la circul sau la grădina zoologică. Iar neam de neamul meu nu cred să se fi gîndit vreodată să vîneze urși, nici chiar bunicul meu dinspre mamă, vîntorul secui coborît între valahii din marginea Cîmpiei Ardealului, căruia de l-ar fi cășunat de urși și nu de vînturi bune ar fi rămas printre munții săi și nu s-ar fi măriat fata cu un cîzmar valah. Cît mă privește pe mine, n-am poartă nici măcar de vîntoare de iepuri sau prepelițe, necum de pume, de urși și de alte fiare rămase din preistorie ca să bage groaza în niște oameni pasnici cum mă aflu a fi.

Dar pentru că îmi vine mai ușor să-mi recunosc insuficiențele acum, cînd evoc acele momente de demult, decît îmi venea atunci, cînd s-au petrecut, mai exact : înainte de a mă împușca urși și de a mă face de pomîna, sau cum spunea bietul meu tată, de ris și de frică, nu am uezat să refuz participarea la vîntoarea de urși (la care, de altfel, prezența mea nu avea nici o importanță și probabil că nimeni n-ar fi observat că lipsește, căci eram, cum sint și astăzi, un om înalt și bine proporționat, acțiuni „protocolare”, doar un fel de cîncea roată a cărții, un încercă-lume la care probabil că organizatorii ar fi renunțat bucuroși, nu am uezat decît să refuz spunînd adevărul adevărat că nu numai că n-am lăsat parte în viața mea la nici o vîntoare de urși și Epigaură, decît condusă de un Hgan urs, înțeca ședeaua în ațel și dancul în brațe iar ursul stătea, bine înfip pe picioare, pe platformă, și cînd trecuă pe lângă noi, care ședeau la umbra unui mîșlin și mincăm din merindele aduse de acasă, lîngă masă, înștinăm înștinăm și inutilitate — mersul aduse de acasă în Grecia plină de hanuri și restaurante deschise la margine de drum și gata la orice oră să servească miel la propăș și vin rece. Aș fi rămas convins că ursul e legat de platformă, dacă ursarul n-ar fi zărit pîrliașul de lîngă șosea și n-ar fi oprit ca să-ni dăde ursul (căci în Grecia este foarte ușor să găsești vin, dar extrem de greu să dai de apă) sau ca țigăna să poată veni cu dancul în brațe ca să ne ceară ceva de pomîna în bună limbă grecească, dar auzîndu-ne că vorbim românește, întoarse pe romănie bucurîndu-se c-a dat de „romănișii de-a noiștri”. În timpul acesteia ursarul, după ce-si examină grîjiiu motocietă ca să nu abia mai încolo vreo surpriză neplăcută, și să ne arate un curcubit și un mîșlin și să ne arate fiara mătăhoasă dar slabă de-i putea năma coastele cobori în grabă de pe platformă și o porni după el, sălînd în patru labe, ca un dășu puțin șchiop.

Ei da, dacă mi s-ar fi spus că și ursul din munții Birgăului va fi ca acela cu motocietă masă, și făcut mai puțin.

Cu toate acestea, orgoliul meu de lădată nu s-a înduplecat să mă lase să mărturisesc adevăratele motive care mă făceau să nu doresc participarea la o vîntoare de urși, așa că vorbind la telefon cu cineva din serviciul de protocol al organizatorilor am încercat să explic penibil și biblîndu-mă că ar fi bine să se anunțe la participarea mea deoarece nu am echipamentul necesar. Interlocutorul meu, convins, probabil, că as dori să-mi procur pe cheltuiala for un echipament de vîntoare, mă liniștă, bine dispus, că de armele necesare se îngrijește organizatorul, iar în ceea ce mă privește îmbrăcămînta nu există nici o pretenție deosebită, e potrivit orice costum de sport, dar cîi fi bine să vin în bocanci sau în cizme („căci sînt în strălînetă și vinează în unele țări și în pantofi, dar terenul unde vom merge va fi dificil”, adăugă el binevoitor). Apoi, pentru a nu termina convorbirea cu astfel de probleme prozaice și neutilitate ca este subțias al unui serviciu de protocol, el adăugă : „Desigur, cîntăm neapărat să participăm la vîntoarea de urși, dar ca sinteți din partea locului, deci specialist. Vom fi destui ageamii, este neapărat necesar să avem și un vîntor experimentat”. Cu această convorbire s-a terminat, iar destiul meu a fost pececut.

Expeditia de vîntoare a început sub cele mai bune auspicii. Înainte de plecarea în terenul a avut loc o cină la care am fost invitați toți participanții la vîntoarea apropiată, și care era destinată „să-l informeze” (bunicii și tații noștri din Ardeal ar fi spus fără îndoială „să-l pună în temă”) pe principalul personaj, oșpetele italian, despre condițiile în care se desfășoară o vîntoare de urși, despre regiunea în care ea va avea loc, despre programul ce ni s-a întocmit. Și cum înaltul invitat se pronunțase elogios despre limba italiană pe care o vorbeam, cu gentilețea tipică neamului său, am fost rugat să accept pentru prilejul acela funcția de traducător, deși mărturisisem (atît față de mușafir cît și față de organizatori) că dacă în cursul șederii mele la Roma am învățat binisor limba italiană, în cursul anilor petrecuți la Buenos Aires am fost nevoit s-o uit și că n-am acum decît un fel de amestec italo-hispanic de care pretenții mei italiene ridi cu veselie. Adevărul e că nu am mințeam deloc afirmînd că am fost „silit” să uit limba italiană. Intre limba spaniolă și cea italiană există o foarte mare similitudină, care face ca începătorul să folosească expresii ori cuvinte într-o limbă, convins c-o vorbeste pe cealaltă. În plus, la Buenos Aires această situație este complicată prin faptul că jumătate din populația urșii metropolitane sint italiene, care continuă (dar numai în parte) la doua generație născută în Argentina, așa cum se întimplă și cu românii stabiliți acolo între cele două războaie mondiale) să vorbească în familie limba italiană iar în societate, în pu-

dacă această lăme surprinsă în diferite ipostaze, nu dobîndeste, totdeauna profundizimile portretelor „erilor” și simte și aici, și nu numai datorită talentului interpretului (Constantin Diplan, Adela Mărculescu, Dorci Visan, Ion Caramîru, Tamara Bucuțeanu-Botez) suflul autentic al realității fotografiate cu exactitate oimă la nivelul limbajului (desi uneori acestia, pare, prin repetițiile sau voită jargonizare, forțat). Fără a lăsa multă libertate interpretului, Nicolae Corjoi gîndeste și construiește imaginea tinerilor de astăzi în culori din care nu lipsește o ușoară idealizare, dar și simțutul eroic, în coordonatele unei simțmate sincere, pînă la finalul care, pe undeva, rămîne în viață o garanțeză ieșită din matca stilistică, deplasat din probabile rațiuni de continuare a fermecătoare povești de dragoste.

Pe cei doi principali actori ai filmului, în acest context de strălucire operator Dorci Mitraru și autorul unei imagini cu irizări poetice, însoite de conventionalism plastic, compozitorul Florin Bozard, autorul unei partituri cu deosebite valori expresive, precum și autorii decorurilor și costumelor Ion Nedelcu și Lidia Luludis, atenți la a vedea în ambianța plastică, realizate fără efecte false.

Successul bine meritat al Declarației de dragoste rămîne un autentic țel de popularitate al unui gen de filme destul de ocolit de realizatorii noștri, în ciuda substanței sale generoase în sensuri și valori. Probabil acest succes, de altfel, pe deplin meritat, va da de gîndit mai mult și aceluia care urtează scenariile sora materializarea lor artistică pe ecran.

Călin Stănculescu

împuşcat de ups

blic și în activitate, limba spaniolă, ceea ce putea de a mestecur lingvistice dintre cele mai pu- resti. Dacă mai adăugăm la aceste contaminări fundamentale cele provocate de prezența masivă de germani, englezi, irlandezi, slavi, români și maghiari, ne putem închipui complexitatea de interferențe lingvistice născute pe măsurile lui Rio de la Plata care l-a făcut pe unul dintre filologii spanioli importanți ai vremii noastre să supună limba spaniolă de la Buenos Aires unei minuțioase analize într-o carte intitulată *Babel y el castellano*, adică *Turnul Babel și limba spaniolă*, scoțind Buenos Aires pe primul loc al *Turnului Babel și încurcarea limbilor* sâvârșită acolo. Oricum, eu am constatat cu satisfacție, la începutul sederii la Buenos Aires, progresele rapide pe care le fac în însușirea limbii spaniole, și am rămas nedumerit numai atunci când, după câteva luni, relațiile mele cu colegii argentinieni s-au lărgit, dar am constatat că aveau cu toții același tic: după primele zece minute de conversație cu mine începeau să zîmbească. Sint convins (mai bine zis: eram convins pe vremea aceea) de farmecul meu irezistibil și de spiritul de cercuitor ce se deșază din conversația mea, dar nu puteam să mi fiu uitat de faptul că prietenii mei zîmbeau și atunci când le spuneam cele mai triste lucruri. Pe urmă am aflat că lumea cu care discutam zîmbea cu îndulgență deoarece continuam în limba italiană o conversație începută în spaniolă, ceea ce putea fi un obicei acceptabil în satul meu natal, dar nu era o cutumă prea răspândită în lume. Așa că am făcut tot ce-am putut ca să uit limba italiană pentru ca s-o pot deprinde pe cea spaniolă. Efort care mi-a reușit perfect, așa că de atunci de câte ori treceam prin Roma, și în- ceream să vorbesc o frumoasă limbă italiană, oamenii mă priveau cu îndulgență și cu oare- care simpatie, considerând că sint un sicilian arierat care n-a învățat italiana literară. Italia- na pe care încercam însă s-o vorbesc l-a su- părat pe cel mai bun prieten pe care l-am avut în Italia, sicilianul Pompeo Cololani, din Palermo, deputat în Adunarea regională sic- iliană de când există această instituție, ale că- rui povestiri despre unchiul său („Mio zio Na- poleone”) care ținuase atât de mult la rangul său de nobil și la rămășițele moșiei strămo- șești, dar l-a felicitat călduros în 1945, fiind în fruntea fărâmelor din împărăria, încați de comuniști, l-a împărțit pământurile (cu toate că unchiul nu putea prevedea pe atunci că guver- nul demo-cristin va dobîndi cirna țării și va declara exproprierea ilegale), apreciind că „după multă vreme ești primul Cololani care cutează să întreprindă ceva”, mă au în- treta- lita seri din vreun restaurant de sub Scozia de aur, stinca ce domină portul Palermo. Priete- nul meu Pompeo, care a înțeles, desigur, că graul ciudat vorbit de mine nu e dialectul sic- ilian, a crezut că imi bat joc de el parodiindu- l, și a suferat rău de urechi de multe ore de explicații și multe sicile de vin pentru a- l convinge că nu mi bat joc de nimeni, asta-i italiana mea, și basta!

pe scaunul său pliant cu trei picioare, paznicul ce mă călăuzise și care asista plictisit la un scenariu pe care-l văzuse prea frecvent ca să-i mai pară interesant. Am auzit sunind de undeva cor- nul, diind semnal hăitașilor că pot să pornească spre noi, stîrnind urial din sinăstrii, apoi tăce- rea de început de lume a devenit stăpîna peste întinderile nesfîrșite de păduri ce suau și co- borau ca niște valuri nemăcitate din zare-n zare. Era atita liniste și pace în jurul meu încît am și uitat de ce stau în acea singurătate, cu carabi- na în mîini. A trecut multă vreme fără ca tăcerea să fie tulburată. Apoi undeva departe a răsunat o împuşcătură, urmată de alta, din altă direcție, apoi de încă una și, după o lungă pauză, de una nouă. Pe urmă s-a întins din nou pretutindeni, tăcerea. Și deodată am auzit în spatele meu o mișcare abia deslușită, și am crezut că e paznicul. Mi-am întors fața spre el, crezînd că-mi va face semn că plecăm căci prima goană s-a terminat. L-am văzut privînd atent în altă parte, de parcă ar fi deslușit ceva

In paginile 4-5 Tablouri de Virgil Făciu

interesant sub noi, și am înțeles că nu e miș- care. Am mai întors foarte puțin capul și am văzut ursul. Era în cîmp sau șase metri de mine, înălțat fioros pe labele din spate, întinzînd spre mine labele din față cu ascuțite ghiare cumplite. Vedenia m-a surprins atât de tare încît n-am putut nici măcar să tip de groază, chemînd paznicul care privea liniștit în altă direcție. Încetîmîm deplin și nu mai așteptam decît săltați fărîi urșiae. Și deodată vraja s-a desle- gat, instinctul de apărare a izbucnit cu putere în mine, am aruncat carabina inutilă și am lu- t-o la goană prin luminis. Cred că n-am fugit cu atita viteză nici în anii mei tineri cînd eram ager și sportiv și în vacanța de vară Vregea Feri mă ruga insistent să joc în echipa de fotbal a satului meu natal cînd se afla în fața unui neci greu. Am străbătut cîțiva metri într-o cli- pă sau două, cînd am auzit un zgomot asurzitor și o durere cumplită în umăr. Am știut că ursul m-a ajuns și mi-a dat prima lovitură, zdrobi- du-mi umărul. În timp ce mă prăbuseam, știind că totul s-a sfîrșit, am auzit o două detună- tura, și am crezut că este pasul ursului urias. Și am crezut în bezna...

M-am trezit cîndva, nu-mi dau seama cî- a putut trece, și am recunoscut glasul medicului ce ne însoțea: „O nimica toată... N-a fost atins nici un os...” „Har Domnului, spune un glas ne- cunoscut. N-a lipsi decît să afie italiancu ce s-a întimplat. Să ajungem de risul lumii!” M-am trezit pe deplin și i-am privit pe cei doi bărbați din cameră. Erau, într-adevăr, medicul și unul dintre organizatorii vînațorii. Am între-

bat, încercînd să mă ridic: „Ce s-a întimplat?” Medicul se răstî, sever: „Nu te mișca. Vrei să-ți se deschidă rana?” Iar celălalt mă privi un timp, de parcă aș fi fost o arătare, apoi începu să ridă cu hohote, și spuse, în timp ce se îneca de ris: „Ce s-a întimplat?... Auzi, dom'le! Ce s-a întimplat? Te-a împuşcat ursul, domnule, asta s-a întimplat! N-a mai auzit lumea de cînd e ea lume pătane la a dumitale? Ești primul vînațor din istorie pe care l-a împuşcat ursul!” Și ieși din odale, căci nu mai putea de ris și se temea să nu-i vină rău. L-am privit pe doctor, care își așeză împasibil instrumentele în gean- ță: „E adevărat?” Doctorul își îndoaie fața spre mine și mă privi lung, cu o scîlpire mali- țioasă în ochi: „Da, domnule coleg. E adevă- rat... Din fericire, e o rană superficială. Nici un pericol. În citeva zile nici urmă nu va rămîne.”

Am fost urcat cu grăbire într-un ARO și am pornit-o spre Bistria. Trebuia să dispar ca ita- lianul să nu afie de întimplarea mea. Căci în citeva zile ar fi hohotit toată lumea că sintem niște agasții fără perche. Auzi, domnule! În România vînațorii sint așa de blegi că-i împușcă urșii pe capete. Deodată o să observe absența mea, o să i se spună că am fost chemat foarte urgent la București, într-o chestiune de familie. O im- bolnăvire neașteptată sau un deces.

Pe simpaticul nostru oaspete italian nu l-am mai revăzut, la vînațorie n-am mai fost invitat niciodată, dar am devenit celebru. Oritunde apă- ream, lumea șoptea: „Asta-i vînațorul împuşcat de urs!”

Am rămas multă vreme convins că este vorba de o glumă răutăcioasă, că s-a răspîndit despre mine o anecdotă scoarnită ca să mă facă de ris. Nu aveam nici o îndoială că am fost atins de glontețe tras de paznicul care mă însoțise, și care vînzînd perplexitatea mea, a intervenit, o- morînd ursul. Probabil că nu l-a ucis din prima lovitură și a tras și al doilea foc, auzit de mine în timp ce mă prăbuseam. Dar insistența cu care anecdota continua să circule m-a plictisit în cele din urmă și am decis să lămuresc această pro- blema. Am telefonat decît unui director organi- zatorilor vînațorii, cerîndu-i o întrevedere. Am fost iritat din prima clipă că nici el nu și-a putut stăpîni zîmbetul cînd am intrat în biroul său. A devenit însă foarte serios atunci cînd l-am rugat să-mi explice cum s-a petrecut ac- cidentul. M-a privit cu gravitate, apoi mi-a spus: „Trebuie să vă spun că ați avut un no- roc neașteptat. Atunci cînd ați aruncat carabi- na și ați luat-o la fugă, ursul s-a luat după dumneavoastră, făcînd un salt. Într-o secundă v-ar fi doborât, și cred că nu ar mai fi existat salvare. Paznicul, căscatul naibii, și-a dat seama numai atunci ce se întimpla, dar nu și-a putut trage căci erați pe aceeași linie cu fiara. Din fericire, ursul a călcat pe carabină. Cum, cum nu, un deget al urșiei sale labe a atins trăga- cului. Print-o întimplare fericită, glontețe v-a atins doar superficial, dar v-a doborât. Paznicul a avut astfel posibilitatea de a trage fără teamă și v-ar putea nimici. A ucis ursul într-un singur glonț! Dint-o singur glonț, dom'le!” „Deci e adevărat că am fost împuşcat de urs, am întrebat uluit.” „Da, răspunse funcționarul fără să-mi poată stăpîni risul. El v-a îm- pușcat! Ursul!” Se îneca de ris, abia putînd să îngame: „Da, dom'le! Ursul v-a împuşcat ursul! Primul vînațor din lume împuşcat de urs! Primul, dom'le! Record mondial absolut și imbatabil!” Am înțeles și eu enormitatea in- timplării. Da. Am fost într-adevăr împuşcat de urs! Și am început să rid cu hohote. Multă vreme după aceea cînd eram prezentat cuiva, li spuneam îndată: „Eu sint vînațorul împuşcat de urs!” și începam să povestesc întimplarea. Am început să mă bucur de multe simpatii, și pri- mese invitații neașteptate la reuniuni mondene, povesteam pretutindeni, cu haz, întimplarea ne- așteptată prin care trecusem, de parcă aș fi săvîrșit nu știu ce faptă eroică. Pe urmă au avut loc alte întimplări, viața e plină de întimplări nemaipentite, și lumea a uitat și de urs și de mine. Din fericire.

(din volumul în pregătire „Sinbad Corăbierul”)

silvia chițimia

Tineretea o singură dată

Cheie ruginită aruncată în iarbă - tineretea. Descuie toate ușile primăverii. Toate porțile de nisip ale vîntului. E ca și cum ai spune că există mai multe feluri de a avea

febră De a trece peste prăpăstii rizind. Extaz auriu. Precum cîntatul cocoșului răstîgnit între

două amurguri. Tineretea o singură dată. Cerîndu-și drepturile - ai miinile reci și-a fost frig azi noapte? nu vrei să iei un corn?

Tineretea izbucnind între zăbrelele dimineții. Iubita mea. Tineretea cea trecătoare. Sub lîngutul ochiului vizionar În fulgărin de iasomie trăgînd cu pistolul în toate himerele.

Purta haină

de freamăt dulce

Am întrezărit. Se făcea printre aburii capacilor. Se ascundea. În limpezimea de ape prelinse din cer. Se oglindea.

Am stat așa să ascult vîntul limbut. În palme simțeam verdele - sudoarea de fruct

Am întrezărit. Purta haină de freamăt dulce. Lumina mi se îndoaie în ochi. Am jipat. Ciuguleau păsări din aureola de scintei a frunzișului.

Sint oarbă, am strigat. Cîrîță oarbă. Dar pentru o clipă l-am întrezărit. Da, da, prin aburul cetos al pădurii. Purta haină de freamăt dulce. Numai pentru o clipă. Gurgea lumino ca într-un dezgheț de primăvară pe fața mea.

Poem de dragoste

După fotocopii, zîmbesc. Sint atît de frumoasă exilată în turnul amurgului. Un semicerc de singurătate își pipile luminile de argint.

ondrej štefanko

Cioburi

O plimbare printr-un peisaj de iarnă este ca o întoarcere în copilărie. Cum te strecoi prin zăpadă în fața ochilor îți apare băiatul umblind pe șinele-nghete.

Băiatul acela îți seamănă, tu știi asta, căci chiar acum băiatul se risipise-n

cioburi, da, tu știi asta, de parcă ar fi vîi acele cioburi, ele începură să joace cînd soarele lovii în toba luminind că și durerea-ți fulgerase-n ochi, strigătele lor te opriră s-ascuți bubuitul tabelor, dar fie tu-și pasă de asta căci în fiecare ciob te vezi pe tine de fapt numai un crîmpel din tine.

Cum te strecoi prin zăpadă cioburile dispărușeră, revederînd din nou băiat, băiatul care umbli pe șinele-nghete și care nu se sperie de tren, băiatul care se tuce înainte și care visează un alpinist celebru, care cade apoi, tot cade, cade pină'n tine.

Inundația

De atitea cuvinte și se umflă limba, carnea-și sfișie gheara măturților și tu te strecoi prin apele tulburi înspre barca de salvare.

Nu mă duc, îți spui în gînd, însă râmii precum o coardă-ntinsă, nu lași funia cu care te-ai legat de casă. În genunchii tăi se lovesc strigătele peștilor, nimeni nu le aude,

plastică

Copilul de suflet al sculpturii

Născut acum cîțiva ani ca o ini- tiativă semioficializată a unui grup de artiști, „salonul” de Sculptură mică (Galeriile Orizont), iată a ajuns a avea și el o vîrstă, încă mică dar „ma- tură”, dacă avem în vedere cele două etape de ansamblu ale acestui tip de manifi- estare. La „salonul” de sculptură au participat dezinteresat, necondițio- nat decî de ideea unei tematici care să facă posibilă o achiziție, unii din- tre cei mai interesați sculptori ai mo- mentului, printre ei nu puțin artiști consacrați și mulți aspirînd la acest statut. Expozițiile („salonul”) de scul- ptură mică au avut marele merit, în acești ultimi ani, de a prezenta lu- bitorilor de artă și criticii, nu mai puțin forurilor ce administrează des- tinele culturii, unele din aspectele cele mai genuine ale gândirii artistice ro- mânești. Am mai afirmat, și cu alte o- rîuri, în acest colt de pagină, că scul- ptura, în România, are un potențial creator care o situează într-o po- zitie de prestigiu pe plan internațio- nal. Nu există nici spătuși și nici timp, alci, pentru demonstrații. Cine urmă- rește circuitul expunerilor din zale- riile din țările vecine și din princi- palele galerii din țările industrializa- te, nu poate să nu remarce că scul- ptura română are ceva de spus apar- te, are ceva de comunicat, are încă

o dorință a experimentării formelor nedublată de pornirea spre un lu- dic gratuit, întretine încă speranța că ideea plastică nu poate să se desprin- de de zona umanului decît în detri- mentul forței de sugere și expresie. Cele spuse mai sus ar suna ca un e- logiu; nesolicitat, la adresa unei arte care se autoreprezintă, în special, prin monumente publice, prin obiecte me- nite a integra și a se integra în spa- tiul ambiental citadin, prin lucrări ce își trăiesc viața lor în muzee sau alte spații de reprezentare, închise. Sculptura mică prezintă pentru ob- servator avantajul testării direcției în care evoluează preferințele artistului. Căci este evident că în expoziții de

asemenea natură se prezintă mai a- les ceea ce s-ar dori să se realizeze în mari dimensiuni și cu efecte ef- fective se poate realiza la scară mare. Sculptura mică este mult mai puțin influențată decît s-ar crede de gustul comanditorului. Ea este copilul lui de suflet al sculpturii; se traze me- reu speranța că va deveni un matur. Cînd? Nu se știe, vom vedea! În unele cazuri se poate anticipa cu oarecare aproximație: va depinde totul însă de cine va cere. Oricum călătô- rile interesante, în dimensiuni mici, ale unor artiști cunoscuți forținea cî- țării este alfabetică) precum Gabriela Manole Adoc, Peter Balogh, Cristian Breazu, V. Demeter, Anton Eberwein, Horea Flămînd Gh. Hiescu-Călinesti, Veturia Ilica, Iulia Oniță, Napoleon Tiron indică o mare flexibilitate a discursului plastic o tentativă de pu- nere în valoare a unor resurse ima- ginative capabile a îmbogăți semnifi- cațiile obiectului plastic. Această flexibilitate a miiloacelor o întinlim la artiștii de vîrstă mai tînără, căuțorii ai unor noi efecte vizuale prin folo- sirea unor tehnici și resurse expresi- ve ce merg de la clasicism la ab- stracție. As cita, cu rîscul de a ne- drentăți atita alții, numele lui Serban Cretoiu, Radu Dămăceanu, Kocsis Elob, Mihai Istudor, Mihai Marcu, Eu- gen Morcov, Victor Postelnicu, Mar- ian Zidar. Vizitatorul poate comple- ta singur această listă sumară. Să sperăm că mai mulți „copii de suf- let” ai sculpturii vor fi prezentați într-o zi publicului într-o sală mai puțin înghesfă, mai puțin sufocată de atitea proiecte ce se cer văzute în liniste.

Grigore Arbore

muzică

m

«Festivalul tinerilor dirijori»

Festivalul tinerilor dirijori de la Buzeni, ajuns la a VII-a ediție, este cea mai importantă ramă națională de lansare a unor tineri la început de drum în această pretentioasă me- serie muzicală. Subliniez cuvîntul me- serie deoarece, ca orice artă instru- mentistică, dirijatul se învață nu nu- mai în ceea ce privește gestică pro- priu-zisă, respectiv miiloacele de ex- primare și transmitere a unui întreg complex de intenții, dar și în pri- vinta unei particulare științe a înțe- legerii partiturilor orchestrale unde a- naliza formei, citirea diverselor tipuri de scriituri instrumentale, stabilirea unui relief interpretativ în funcție de datele partiturii sau analiza com- parată a unor versiuni de referință o- cupă locurile principale. Că e așa o dovedeste, poate în primul rînd, fa- ptul că se vorbește fără echivoc de talent dirijoral la fel cum s-ar vorbi de talent pianistic, de bildă, invocî- du-se tot acel întreg complex de în- zestrări sensibile - și intelectual - mu- zicale, unde reperele principale le re- prezintă de o parte, puterea de ex- presie, forta transmițerii unei vii, ac- tive sensibilități, de cealaltă parte, cultura muzicală.

Nu mai trebuie subliniat rolul im- portant al dirijorului în determinarea calității stagiunilor muzicale. Intere-

sul unor institutii cum sint C.C.E.S., R.T.V., A.T.M. și Colegiul criticilor muzicali, Comitetul de Cultură și Educație Socialistă al Iudetului Prahova și cel al orasului Buzeni, Comi- tetul Judetean Prahova al U.T.C. și, în mod deosebit, Orchestra Simfonică a Filarmonicii din Floiești, organiza- toare efective ale Festivalului, stau măturile limbede. De-a lungul a trei seri de concert, cîțiva tineri dirijori au prezentat unui numeros public un program divers, imbinînd fericit mu- zica românească și cea universală, re- zultînd prezentele unor solisti de marcă: de data aceasta, participările flautis- tului Gavril Costea, violonistului Mir- cea Călin, oboistului Marc Aurel și violoncelistului Marin Cazacu au în- semnat tot atitea splendide momente interpretative. Viorica C. Radu, Alexandru Ioan Geamănă și studentul irakian Moha- med Amin Ezzat sint la început de drum. În toate cazurile sensibilitatea, talentul fiind vizibile dincolo de pre- caritatea miiloacelor expresive. Pe

Ovidiu Dan Chirilă și George Balint i-am putea încadra printre dirijori de-a stăpîni pe un anumit „arsenal” expresiv, ușor prea crispat pînă a va- loare sau prea uniform pentru a fi însă și pe deplin funcțional. În cazul lui Valentin Gruescu, tînăr cu o va- loroasă experiență de dirijor de cor, nu deranjează amolarea, spectaculo- sului unei gesticii clar influențate de o îndelungată practică anterioară; ea spune mult pe fondul unei sensibili- tăți, al unei inteligențe care ascultă ansamblul și comunică orchestrei, ce- rîndu-i participări diferențiate. Kurt Philippi are o mină sigură, exactă, „funcțională”. Studiul asupra partit- urii și înțelegerea exactă a sensurilor acesteia nu pot fi duse la îndoaială. Controlîndu-și sever gesturile, Kurt Philippi obline ceea ce vrea în pri- vinta sonorității dovedînd că o miș- care nu încetează a fi expresivă chiar și dacă rămîne austeră, strict funcțio- nală. Doru Jițian e un dirijor intru- civa de aceeași factură. Impun în plus siguranța, stăpînirea de sine, o certă naturalitate a mișcării care, dacă ar fi sonorită printr-un ois de su- gestivitate și rafinament, ar conduce la o augmentată eficiență sonoră. Li- viviu Buiuc a demonstrat din nou că este un talent indiscutabil, dublat în acest caz de o utilă experiență (de concertmaistru și filarmonician botșo- nene); comunicarea promotă cu or- chestra, relieful clar al partiturilor, sensibilitatea redării stau probă. Cred că, slefuindu-și într-o oarecare măs- ură gestică în direcția unei rafinări a mișcării, dar păstrînd, Liviu Buiuc ar putea avea rapid noi trope valorice întrucît datele principale (talentul, cultura) sint atci bine reprezentate.

Viorel Crețu

FANTASTICUL, DIMENSIUNE
A „PROZEI SCURTE“ ROMĂNEȘTI
VASILE
VOICULESCU

IV. Daimonul „Iubirii magice“ (3)

În totul prizonier al punctului de vedere al punctului de vedere culturală, potrivit căruia viața mitului ar fi doar o convenție, mai exact, un soi de artefact, interesant ca atare intrucit stimulează din belșug plonșul în imaginarea liberă de orice determinare realistă, este de a sine ineluctabil că eroul din *Iubire magică* receptează stările de lucruri strani ce-l înconjoară în calea prisma unei impresionabilități cenzurate de, așa zicind, propriile tropisme intelectuale-livestri. Spre deosebire de prietenul său folcloristul el respinge de planșea că anumite practici de viață transmise din vechime intră în unghiul de incidență cu magiul: „Am tăgăduit orice realitate practică născută cu a căror culgere și admirație își pierde vremea. Am ris de bețea naivi ca ei, trași pe sfârșit de țara și în sfârșit categoriile magice de împotrivă și de vrăjitorii de sațanți, bațjocorindu-i cum mi-a venit la gură“. Și pentru că poziția lui să fie tranșantă, eroul înțelege să se detașeze complet de preocupările amicale și de tot ce-l înconjoară. Revenind cu obstință în proiectul său de viață, el are în vedere un Faust, e convins că o atare tentativă e posibilă cu prețul desăvârșitei desprinderi de conștientă odată cu efortul de confundare conștientă provocată în imaginarii de alcătuire pur ideatică: „Dezgustat, m-am smuls din discuția simplă și fără rost și am ieșit din mână hotărât să o rup cu toate dinafară și să mă cufund în lumea mea, pentru care urcasc amii. Aveam practicle mele proprii spre a-mi înlesni concentrarea până la exaltare. Un ritm al spiritului vital, un fel de stăpînire, o frînă asupra respirației până la oprirea unui soi de luciditate cu un control pus pe bătăile inimii și ațintirea unei imagini mintale, care crește și înfloarește, se amplifică sub privirile unui ochi lăuntric, dîndu-mi o beatitudine de hașis, dar fără urmările dezastroase ale acestuia“.

Îată însă că locmal pe fondul unei asemenea stări, în termenii psihanalitici spus, *hipnoidale*, rezultată, s-ar părea, din îndelungi practici yoghine (în cazul de față, s-ar putea vorbi de interferența dintre sistemul *Dhyana yoga* și sistemul *Raja yoga*, vd. Paul Popescu-Neveanu, *Dicționar de psihologie*, București 1978, p. 761-762), cînd eroul crede că are reprezentarea orareum vie a proiectului său de creație conceput pe cele strict mentale, inevitabilul se produce: „Ajunsesem aici cînd simțeam o frează, o prezență. Deschisei ochii. Cineva stă în mijlocul odăii și mă privea intens. Cum intrase? Eu închiseseam ușa și știam că, furios, parcă trăseseam zăvorul. — Sînt Mărgărita, spuse tare apariția. Sării speriat, mă clătinai năuc și nu pot spune decît cu vorbele cele mai banale emoția simțită ce mă gălă. Inima îmi bătea nebuneste. Cîndurile se învâlmăscu ca apele cîzute în cascada cataractă și lumea se învîrte, cu mine amețit în mijlocul ei. Cînd mi-am venit în fire, o zeită — nici acum nu-i pot spune altfel — stă și mă privea cu un zîmbet sălăznic. Era înaltă, zveltă, cu părul castaniu și undușor, ochii mari, verzi, strălucitori ca fundul de talaz obrazul alb transdiferiu, împuns de două gropițe, nasul subțire, drept, cu nări piliptoare. Bărbia puternică pornea semeată în jos, ca să se rotunjească seducătoare, și gura fermecătoare arăta și ascundea colturile ușor sumese în două gingașe bufe. Coloana spîndidă a gîtului se îmbina cu măiestrie în linia umerilor de o proporție și o grație nemăimăchiptuți. Sîniul zgolbi, drept, umpleau de o viață misterioasă lîa în care plîpăiau fără încetare. Brațele admirabile, lungi și netede se terminau cu minii suave și fine, ca niște de pitule, încercate cu diametri-dări. Sub mijlocul strîns, pline de voluptăți erau modelate de fota neagră, care-i descoperă picioarele goale, desăvârșite, cu glezna delicată, sugrumată, cum numai o roasă cu har poate zămăsi. Părea să aștepte o geotea în vechi a boltire a gîlpii și călcîiul mic și roz, ca la nimfele zugrăvite de maestri“. Extraordinară tensiune emotivă a episodului rezidă, așadar, în violentul impact dintre trăirea halucinantă de pură a ideii de *eros sacralizat* (intruchipat de Mărgărita din proiectata „profana“, „împunat“ din abstracție la realizarea arhetipal-magică a existenței proiectată de la sine în viața eternă și naturală a mitului. Sublima și stupefiantă confuzie magică dintre cele două lumi îl ia pe eroul, definitiv, în stăpînirea ei.

„Coborîse din exaltarea meditației mele? Din miezul inspirației din care mă trezise? Uitasem de mine, de timp, de locul unde mă aflui, cu gura și ochii căscăți la ea zănat. — Sînt Mărgărita, repetă ea zîmbătoare. — Mărgareta? Care Mărgareta? — Nora gazdei, și plecă ochii în jos“.

Ajunși în acest punct cu analiza critică, evidentă, nu e greu de constatat că în datele ei generale născute dintr-o magie, realizarea unei parafraze a mitului faustic prin raportarea la tema iubirii. Ideea este aceea de a releva viabilitatea existențială a mitului, fapt probat de însemnele realiste ale magiului în incalcul modului de viață afectivă prin definiție „profana“, „împunat“. Din abstracție la realizarea „realității“, în continuare să trăiască în mine frenezia pentru Mărgărita. O evocare și o coroborare din cer pe pămînt cu toată fatalitatea de păcate care o urmărea. Dar eu nu mai eram Faust [...] Nu mă mai recunoșteam. Se întimpla cu mine o obsesie, pînă la urmă, de realitate, sonalitate. Însă, nu e mai puțin evident faptul că tentativa în cauză își dezvăluie puternicele note originale grație înaltei ei structuri anti-livestri, implicit, antiabstracte. Stereotipia consacrată a parafrazelor simbolice-moraliste concepută după formula manieștă a semnelor schimbate este net dezavățată. Am spus, de aceea, că tehnica parafrazelor voiculescu (situație cu care ne vom întilni de asemenea în *Sakuntala* și în *Caprioara din vis*) rezidă în strania însușire a incidentului de viață erotică ieșit din comun de a se plasa de a sine în întimitatea viu palpabilă a conceptului magic, subiacent formulat peste tot. Dar, în comparație cu traectul întimplării din *Sezon morț*, de data aceasta daimonul „Iubirii magice“ acționează cu totul altfel. „Dar între noi — mărturisite eroul — se întrepune un schimb de stări bizare, un interfeț de influențe potrivnice. Ne aflăm într-o ecuație a aceleiași existențe, însă unul la semnul pozitiv, celălalt la semnul negativ...“ Aceasta vrea să însemneze că, deși surdă a declanșării patimii erotice, Mărgărita (Mărgareta) nu răspunde la „cozenzile“ daimonului „Iubirii magice“ de care este stăpînit eroul. Mărgărita, deci, nu e o cazare și ei pare a se fi produs o deviere pe cît de greu de explicat tot pe atît de radicală de la linia de conduită daimonică la linia de conduită demonică: „A doua zi, simțită, mă pregăteam să trec în odaia mea, decît. Prietenul meu a oprit și mi-a spus multe, între care că sînt, ceea ce știam, fabula satului, mi-am aflat pe deasupra și credința lui că sînt vrăjitor. Mărgărita auzise blestemele mele împotriva vrăjitorilor și se răzbură asupra mea în chipul acesteia. Am găsit putere să-mi schimonosesc obrazul a ris. El nu s-a dat bătut. Mi-a vorbit de realitatea fenomenului, mi-a vibrat și unde, pe care fiecare din noi le emanăm. Mi-a adus plida celebră a celor două persoane radiodifuzoare omește de la Bratislava, care uimise lumea pe vremea aceea; mi-a vorbit multă vreme de pozitivarea asta între fenomenele pricinuite de vibrării.“

Vraja? E destul ca printr-o practică oarecare — și aici e farmecul — pe lungimea de undă a vibrației tale, să se adapteze unda unei alte vointe, rea sau binefăcătoare, pentru ca vraja să se și încusănească“.

Nicolae Ciobanu

o istorie în imagini
a literaturii române
contemporane

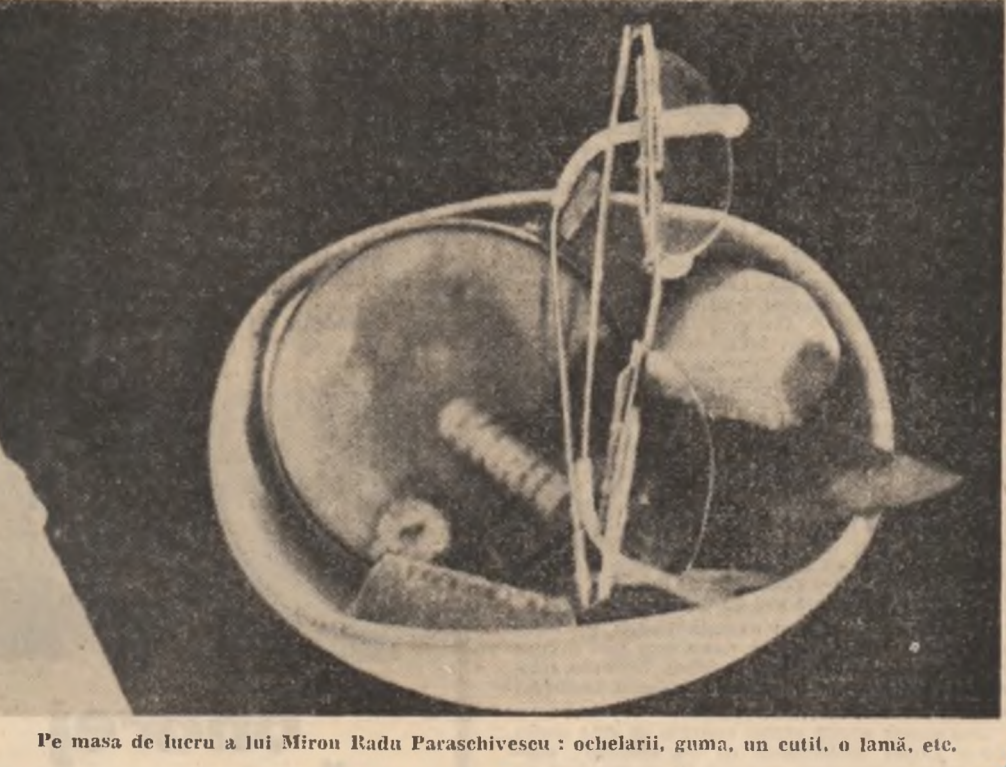
Văzută de
Ion Cucu

Cezar Ivănescu, recent premiat de Academia Română pentru poezie

Scriitorul Petru Creția, totodată editor al Operei eminesciene

Pe masa de lucru a lui Mirou Radu Parashivescu: ochelarii, guma, un cutit, o lamă, etc.

NUMELE POETULUI

Eugen Bela Popa (III)

două pentagrame despre marile despărțiri, carte de un subtil și rezultat zo-terism, dezvoltă, cu o turbătoare forță interioară a invocăției, marile teorii ale elegiei; discursul poetic, aparent simplu, atinge sublimul prin hieratism, metafora enigmată și un vizionarism tragic purificator amplificat de recurența motivației cogmogonice înscriind drama umană în marele teatru al lumii; dincolo de teme și motive, cele două pentagrame se constituie într-un unic supremum vale al spiritului cutremurat de „vesnicia clipe“, de frumusețea fragilă a fapturilor tinjtoare după absolu într-o ecuație într-un energetism al iubirii, anabasic, minturilor. Rostire sibilindă plină de sens, fatal ermetică, obscură unei („m-au numit Obscurul și eu stăteam în plină lumină“ cum spunea Saint-John-Perse), poezia lui Eugen Bela Popa emotează profund printr-o miraculoasă ritmicitate a frontalității în evanjelul marilor teme poetice, (aceleiași ale poeziei dintotdeauna), și printr-o progresie ascensională ca o vechere exaltată răsplătită de o fulgurantă iluminare... Iată cum sună, în pentagrama a două: „Surzud de aur, (cu un motto din Erasmus), Cînd nu mai sîntem copii, sîntem morți.“) peceja inconfundabilă în poezia română de azi, indelebila a lui Eugen Bela Popa: „I. E TÎMPUL... / Abia acum ne despărțim, copilarie? / Răspund oceanului spre nicăieri anume / și fără întoarcere / / Junglet răspund / și depărat de rechin / și decopat de mește / II. PLĂTRĂ / depănare din soare pe ghem / cită vreme te voi și departe de mină / ome-nească, / tu nu vei uide și nu vei lora / Lumină pietrificată din surpătura muntelui / ce mi te-a dăruit... Ci din care îndeamn? / Tu, pe

care mina mea ome-nească n-a zgîrțit / nici un semn, / înfiorată să tremuri de nămei atînge-re / / mîinilor mele. // Noaptea mea Letho, lumina mea albă de platină / cea mai turbătoare crezută dintre minuni, / cu care degetele-mi stau de vorbă pe o limbă / soareții necunoscuți, / saruturi noștri și țărăși Fucerea lumii / sunt una. // Ceme în pitecile pămînturilor / vie povară de platină și aur, / din plăzmeșire. Cui să ne naștem copiii... / Pe cel mai insorit între zei? / Ci mai întii pe Artemis, / cu pasul de ciută și de mină cu luna — // Noaptea mea, Letho, cu care degetele-mi / stau de vorbă / pe-o limbă soareții necunoscuți. // III. MUGUR-LINAR, soare ușor peste grădine / suspendat / apoi, țărăși steag negru de nori / desfășurat peste zare. // În fapt, jocul începuce rîzînd; / / cuvîntul vorbit părea fără folos, / / Cînd Domnul însuși se zbenzua-n țărîna cu vră-bile; / și-i plăcea să-i învînture de hînturele de minie / și nu-si asterna absolut de gheață / sub viermurea lui de omidă în soarele cald. // Cuvîntul cu gura închisă începuce la urmă — / / care nu mai învîntura pe nimeni, / nu mai voia de la nimeni nimic / și pe care neantul însuși nu-l auzea. // cum nu aude și nu-povine lumina / tunetului inimilor ce întunecătoare chinuie. // IV. EURIDICE și Lenoore, strîpșite sub nimicul inens / care Niciodată ar voi să se scheme (Nevermore), erau necunoștătoare să, desăvîrșite Aed. // Petic de purpură ca o rană mi s-a aprins / / ultimul mîm în hoida ruginită? / / Cînd pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură măcar, udă de osteneală / / privighetorii. // Vîndecate într-o singură lacrimă de inimă vie / și lasă-Mă să-mi plec printre umbre lumina. // V. ABIA acum? / E timpul să ne despărțim, copilarie... / Ridică-mi pînzele-mi, în cîmpii pe toate colturile florilor sau fie pe una singură

Sentimentul și forța certitudinilor

Urmare din pag. 1

se afirmă într-un nou indicu, într-un nou orizont al muncii și vieții din România, este o imagine, de pe acum exponențială, a viitorului material și spiritual al națiunii noastre.

Izvoarele unei asemenea înțelegeri se află, desigur, în documentele și hotărârile celui de-al XIII-lea Congres al Partidului, eveniment de la producerea cărui se impune, zilele acestea, un an — ele au lămurit și forța în tot acest traseu istoric pe care l-a inaugurat Congresul al IX-lea al Partidului, eveniment consecvențiale afirmări și confirmări în viața în toate domeniile de activitate. Se certifica și se întărește astfel, pe mai departe, un drum și se angajează răsputeri și energii noi, creație, în expresia însăși a spiritului revoluționar, a dezvoltării nemărginite față de patrie și popor.

Configurând cit se poate de clar ansamblul de preocupări, direcțiile de fond ale ascendenței noastre pe calea

progresului și civilizației. Congresul al XIII-lea al partidului apare acum la răstimpul de un an și mai ales în contextul dezbaterilor și al documentelor adoptate de recenta plenară, ca un eveniment și mobilizator factor de constituire politică, revoluționară și stabilizatoare demersurile actuale și de perspectivă ale întregii societăți, stind la baza tuturor inițiativelor și consolidărilor noastre economice și sociale. Din acest unghi actuală pețită năra ni-l relevă cu deosebită claritate.

Întrunită pentru a da putere de lege, Marea Adunare Națională și-a înscris pe ordinea sa de zi toate aceste documente și este evident că ele concentrează atenția și interesul întregii noastre națiuni. Ele alcătuiesc nu numai liniile, direcțiile concrete de acțiune, ci și acel tonic și limpede climat în care forța și realismul certitudinilor se transformă în pirghii necontenite ale progresului și civilizației, ale hotărârii de a

face totul pentru binele țării și al poporului. În acest context de preocupări și în consens evident cu situația actuală din lume, o importanță hotărâtoare o reprezintă asigurarea păcii. Problemele fundamentale, subliniate covârșitor de Nicolae Ceaușescu, președintele României, continuă să fie acelea ale opririi cursei inarmărilor, ale dezarmării și, în primul rând, ale dezarmării nucleare, ale asigurării dreptului vital al oamenilor, al poeziei a existenței, a libertății și independenței, dreptul la pace și la viață.

O consecvență desăvârșită în concepție, în acțiune, în gândire și în practică aduce mereu în prim plan activitatea prodigioasă, constructivă și, a președintelui nostru și în acest spirit demersurile României sunt o contribuție neînlocuibilă la cauza umanității și umanității. Sub asemenea auspicii convingerilor și ideile sale iau forma unui nou și important demers, cum este cel adresat de fapt rațiunii și răspunderii pentru soarta lumii pe planetă.

ODĂ

Țara noastră este bună ca o inimă de mamă munși și ape ne cunună ne dau stelele în seamă

în iubirea noastră crede orice palmă de pământ din istorie se vede c-am avut și-avem cuvint

și-am făcut să inflorescă veac de veac și zi de zi drept în firea românească muntele lui a iubi

și purtind în dreaptă slavă patria conducătorul mina noastră nu-i firavă cind înalță tricolorul.

Ion Nicolescu

„Ateneu“ nr. 10 a. c.

Potrivit practicii de a-și așa sumarul pe problematica socio-culturală și artistică specifică unei sau alteia din zonele geografice ale țării, de data aceasta revista dăduună își îndreaptă atenția asupra județului Neamț, Transpuse în fapt cu deosebit discernământ, inițiativa se soldează cu o autentică imagine monografică. Viața social-spirituală specifică acestui ținut de legendar trecut istoric și de excepțională emulație creatoare contemporană este relevată cu rigoare și supli acuitate. Astfel, prin apel la o remarcabilă varietate de forme și metode critice-publicistice (reportaje, interviuri, eseuri, cronici, comentarii, recenzii, note etc.), este relevată multitudinea de aspecte și direcții care concurează la structura și conținutul acestui ansamblu. Pentru editarea, laț doar o parte din titlurile, prin ele însele grăitoare, date textelor inserate în paginile revistei: Sub semnul soarelui, Personalitatea spirituală a județului Neamț, Callistrat Hoșag în Epitaphice, Secretul diamantului de Piatra Neamț, Capodopere cucuteniene, A doua viață a Iemului, Perpetua înfruntarea, Autorii și cărți, și altele.

Punând în zăre filiele cărți care se cheamă această țară, admirând filigranul, înțelegerii harul, sufletul, bărbăția, geniul acestui popor, atât de mândru și conștient de sine încât are noblețea și cuvânta de a nu fi trufas, de a trece substanțele sublimale lui însuși, lăsinându-l discret să se reveleze. Filigranul nu trebuie să acopere literale, nici ornamentele, nici culorile din filă. La acestea, adică la semnele exterioare, vizibile, sigle ale unui duh care ne scapă, la acestea tot avem acces, toți cei știți a citi și privi. Iată un munte — Cealblău, iată o carte, Tetraevangheliarul de la Humor, iată o minăstire — Dragomirna, iată un cîntec arhaic, colindul, iată o casă, casa lui Văsi din Oas, iată o scoară, iată un talger, iată o Delta, iată un fragmentarism de imagini...

Cum acestea sînt filele care urmează, mai mult ale autorului decît ale țării, fiindcă poposind ici și colo, pe cuprinsul țării, autorul a furat citi în ineludabilă ochii și a instrumant exclamări citi în linia urmelor. Uneori a pus întrebări. Uneori a murmurat numai, iar la acele rînduri, firesc nesublințiate, ține cel mai mult. Se putea cuprinde tot ?...

Revin la o idee formulată mai sus: n-avem o țară mare — și sînt mult asemenea nouă — dar tocmai de aceea se cuvine să subliniem: zăm o țară inepuizabilă. Cîm stîm despre cîntecul nostru, ce stîm despre arta lui, a Iemului, a fierului, a literii, a liniei, a numărului, a gândului la români? Încă puțin și ne dăm seama de aceasta cu cît ne adîncim în înțelesuri. Ce stîm despre geografia noastră? Ar trebui să stîm tot, fiindcă ținem de icolodul dintr-o țară în alta, din negurile și din țîlilor la Dunăre și la Marea Neagră. Dar nu stîm tot, dacă pe acest drum scurt suprapunem drumurile Mioriței, drumurile fierului și prefacerii, drumurile nașterii și renasterii: drumurile trecutului și prezentului. Sărupunînd toate aceste cărți, obținem o întreagă Cale Lactee, S-ar putea deci ca și înțeleptele de Corali sau Luna să se descopere într-un mod sau altul — tot la noi. Și la noi! N-ar fi exclus să le prîndem urma măcar într-o coloare sau într-un cîntec. Ar urma să mai cercetăm. Să mai citim, să mai privim.

Am citit deocamdată doar cîteva semne. Ce sînt acele semne? Semnele sînt: soră și ele pornesc de la Grecii cu Alfa și se isprăvesc cu Omega. La noi cu A, isprăvind cu Z. Ce putem pune sub A sau sub Alfa? Adăstare, adică Așteptare, iar mai țîrziu Aflare, ce a punem sub Z? Zenit sau mai degrabă Zare.

Acestea sînt doar cîteva din sensurile pe care stăm, călătorînd discret sub ele sau înălțîndu-lor. Niște sensuri, niște semne, pe niște file.

MUNCITORII

Urmare din pag. 1

clădire. După o zi de muncă, îl vedem seara în sala de festivități a uzinei, bucurîndu-se de spectacole pe care artiștii țării le dădeau special pentru ei. N-am să uit niciodată mirosul aparte și al de bărbătesc al respirației lor care se așeza pe seama a toașii și pinei, a aigie marine sărate și poate a uleiului, era ceva care degaja o nemăsurată liniște și putere. Era odihna lor binemeritată, era repausul lor după creație, bucuria unei uriașe familii care se unea prin muncă iar seara se îmbrăca frumos pentru a se reuni în jurul cînei. Au trecut zile și sînt nemăsurate de atunci, anotimpuri cu incendii de liliac alb și cu plîns, insipicate de zăpadă, au trecut ani și decenii — dar nu voi uita niciodată marea lecție de demnitate și noblețe pe care mi-au dat-o muncitorii de la Vulcan. Destinul a făcut să mă înțeleg mai bine pe traseele vieții cu acest redutabil bastion al muncitorilor români — dar de cite ori trec prin zona aceea, de cite ori citesc prin ziare sau aud la radio sau televiziune știri despre colectivul de la Vulcan, am o stringere de inimă și o căldură solară în suflet, un sentiment nelămurit de tristețe față de scurțarea implacabilă a vremii, dar și de bucurie că am crescut împreună cu uzina, că și eu am fost în Arcadia, că la temeliile moderne cetățile de astăzi se află, într-un fel, întreaga mea copilărie.

Mărturisesc că pretutindeni pe unde m-au purtat pașii am urmărit, în primul rînd, chipurile și miinile muncitorilor. Fără ele, orice edificiu, orice presă hidraulică, orice baraj maeuos și pupitur electronic de comandă — ar fi numai expozate reci din muzeul în continuă primenire al științei și tehnicii mondiale. Din păcate, arta și literatura noastră de astăzi sînt încă datoare față de sufletul uriaș al muncitorului. Treceam prin viață de multe ori prea grăbiți și pierdem din vedere tocmă esențială: zăcămintele aurifere din inimi. Adevărul este că ne lipsește capodoperele, în versuri și

POST-BESTIAȚIU

ANA CLAUDIA MUTĂȘCU, Strehaia (Mehedinți): Ne scrieti, că nu cumva să înțelegem altele, că „este vorba despre niște lucrări în proză. Frintori de vîrbă, în care am încercat să descriu scene din cel mai frumos vis al sufletului meu, iubirea“. Nici nu mă îndoiam că, la cel 17 ani pe care îl aveți și conform profilului liceului (matematică-fizică) ați fi putut via altele... „Scrii! Ce altele aș putea să fac?“, vă întrebăți, cu o însemă canoană. Stiu eu ce vă pot răspunde? Poate că ar fi bine să trimiteți cele scrise celui din via. Alfel, sîntiți sensibil, romantic, vă place literatura și (se vede) și limba română, ceea ce ne bucură și ne face să vă așteptăm cu plăcere scrisorile.

A. OVIDESCU, Constanța: Personal mă îndoișcă și vă cheamă chiar așa, mai ales că sîntiți oricum vecin cu statul din centru. Dar că eu n-ai reușit să bateți la mașina scenariu d-voastră de scurt metraj „Luai loc“ (1,5 pagini) nu ne vine a crede nici dacă ne calcă un vapor. Oricum, nu cîm în manuscris decît numai și numai în cazuri excepționale. Și această cel puțin din două motive: nu sîntem grafologi; oblgînd autorii să bată ei sau să dea la dactilograf manuscrisul la impune indirect să fie mai concisi. D-voastră sîntiți, e adevărat, teribil de concis, excludînd orice amănunt despre viața de-onstră. Dar, ori nu ați citit revista, ori nu există! Pînă la proba contrarie, nu luați loc, rămîneți în picioare!

FLOAREȘ D. GHERDANA, Bacău: Ce minunată scrisoare, o rezoluție, nu alta, „Stimate tovarășe redactor... Rugăm dispuneți!“ Ați! Dacă v-ați fi oprit aici... Pentru că în cele două — cum să le spunem? — texte, sub pretextul misterului, nu reușiți decît să faceți cîteva greșeli (teama de a nu știți) și să ociliți involuntar subiectul. Stilul e acela al aparenței grave, filozofice chiar (axis mundi), cuvintele par să sune (searșă searșă, cîm în glas (? ! de vioră)), totul îi aduce vag amintire de poezii în proză interbelic, dar... noi nu dispunem de nimeni și pe nimeni.

REMEMORĂRI

Singur în Mongolia

am solicitat încă o porție de friptură spre înășă întrare a ospățarului cu îndărătnic între dinți, se ocupa de al doilea. Totodată mi-a pus trei întrebări în rafală; de ce n-am pervedice, dacă l-am vizionat aseară la televiziunea locală și ce vreau să văd în Mongolia?

I-am răspuns că pervedicului l-am dat liber pînă la ora 15, (era 14,30) că nu-l văzusem la T.V. fiind din păcate, în avion, și că în Mongolia vreau să văd tot. Absolut tot. Părea îndus de ultima afirmație. Cum adică tot? Nu știu că urma să peregrinăm împreună? Nu știu. Nu știu că Mongolia este o țară imensă ca teritoriul Suiam, Atunci? Atunci, am zis, vreau să văd tot la cot cu dumneavoastră, tot ce se poate vedea în general.

Sînzurul încîntat de asertivitate era uriașul care mă sîrătu frătește.

Ca să fac conversație l-am spus doamnei prima strofă din „O. Tanenbaum“. Cu un accent atât de îngrozitor desigur încît a continuat-o dînsa.

Se arătă, în sfîrșit, și traducătorul meu mic, zîmbitor, precipitat și cu aer vag vinovat.

Uriașul jovial îl mitralie cu priviri muștrătoare. M-am ridicat și ieșindu-l în timpinare l-am salutat cordial.

Saluturi amabile din ambele părți.

Îesim. O mașină de protocol ne duce la Uniunea Scriitorilor.

Clădire nouă pe o stradă retrasă și necirculată. Ne așteaptă președintele în biroul elegant, modern, mobil.

Discuția e intimă, prietenească, firescă. Cafele, un soi de limonadă, mici fleacuri din foietaj, farfurioare cu tot felul de brînzetur.

Îi spun că vreau să scriu o carte despre Mongolia, Suride îngăduitor. Probabil că nu crede. Probabil că mai auzise asemenea promisiuni ne-realizate. Stabilim un itinerar, plecarea peste cîteva zile. Cu avion, fiind în vîrstă distanțelor. Mă întrebă dacă m'ved dorință specială. Am una. Să fac o zi de pescuit. Am auzit că sînt niște păstrăvi grozavi. Mă asigură că se va aranja totul. Are trei subalterni binînți de aceeași patimă.

Ne întorcem la hotel. Sînt frînt de oboseli.

În minte mi se incrușează cuvinte românești, nemțești, rusești.

Scot o sticlă de coniac Ovidiu, de iumătate, și o dîruiesc traducătorului care e mare amator de asemenea specialități.

Plecăci promișă să revină dimineață. La opt Fix, la opt, fără nici o griji...

Mă întind pe canapea și cer la recepție să mi fie trezit la șapte fără un șert! La șapte și jumătate eram așteptat la Ambasada noastră.

Cum se poate reciti o țară

Urmare din pag. 1

Există și țări de peisaj, țări pure, țări fără vîrstă culturală? Poate. Doar Țara de Foc, Groenlanda, Labradorul, Amazonia, Luna. Dar acestea nu sînt țări, ci teritorii, locuri neutre, care, chiar cînd stau sub un fanion, țin de fanionul cel mare al Universului. Fiindcă nu poți spune „Labradorul meu“, „Amazonia mea“, „Luna mea“, fără că oceanele și munții lumii sînt tu ră. Nu poți spune a mea, a ta, a lui, fiindcă n-ai făcut nimic ca acestea să fie așa cum sînt azi, nu le-ai creat tu, nu le-ai înzestrat cultural în nici un fel. Ajungem deci tot la cultura și civilizație, ne reîntîmăm cu anticii cînd acotim pînă țările sînt creații omului, a generațiilor de oameni care le duc numele sub pămînt și le poartă numele pe pămînt.

Ce spui cînd spui România? Spui o poveste. Iar o poveste are o perindare în timp, ca și cum țara n-ar fi așa cum se știe dințideauna, în reliefulu ei eterne de pămînt și piatră, ci ar începe într-un punct îndepărtat și se negure și nu s-ar mai conțeni, într-o curgere de clepsidră sau într-o revărsare de fluviu. Țara noastră ar putea începe așa: „S-aude, s-aude / departe la munte, / Gomăni, gomănas / De trei ciobănași, / Gomăni gomăni / Oile pornind...“. Ar putea începe deci cu prima silabă din Miorița, și unde ar urma să facem primul pas? Te rugăm să scrieți vers. La Podul lui Traian, Deci: „...S-a sculat mai an / Bădita Traian...“. Acolo, la Podul lui Traian, pe Dunăre, „am descoperi o hidrocentrală, una din cele mai mari din Europa. Și apoi unde am mai poposi? Într-un loc unde am înțînă. „Nouă mesteri mari / Cale și Zidari / Cu Manole zece / care mi-l întrecă“. Deci, pe Arges, unde se află o miraculoasă mănăstire, iar mai sus, pe țăruș apei, o altă hidrocentrală. Și unde am mai poposi?... Oriunde am poposi am avea o tainică și plduicioasă întîlnire cu cîntecul, arta, poezia, arhitectura, legenda, istoria acestui neam. Deci România e o carte, o carte adîncă și foarte veche și foarte elegantă, o carte puțin obișnuită, o carte unică, fiindcă ce este scris în ea nu veți mai găsi scris nicăieri. Veți găsi altceva. Ireperabilul nostru ne face deschis spre lume, nu idolatri față de noi înșine, ci doar mîndrie.

Deci o țară poate fi și o carte. În acest caz o putem răsfoli, știind-o pe de rost. O putem citi în gînd, cu ochii închiși, murmurînd-o. Se poate murmura o țară? „Cine nu sînt murmura / Nu știu nici singera“ spune un cîntec. Asta mai însemnă, știindu-ne țara pe de rost, că o putem începe de oriunde, de la oricare filă, sîrînd peste una și poredînd îndelung pe altele, pumînd uneori filă în zăre.

Ce se vede cînd pui o filă în zăre? Se vede filigranul, emblema heraldică, semnul de vechime care vorbește ochiului și inimii cunoscătorului despre taina hirtiei, despre anul fierului, despre arta și faima meșterului. Pumînd în zăre filă noastră vedem cumuna carpațică și Dunărea, ca pețete inconfundabilă a acestui pămînt.

Filele unei cărți au îndoește același filigran. Deci povestea noastră nu se va depărta de Carpați și Dunăre, oricît am pogori în timp.

Scriitorul de teatru

Urmare din pag. 1

prin Transilvania, abia în toamnă și este internat la Mărgineni în urma unui firman al Porții, fără să fi avut măcar mișcarea unui succes oarecare în demersurile sale pe linia puterilor europene.

Pe acest fond al antagonismului dintre Helade și grupul lui Cimpineanu — la conflictul de principii adăugîndu-se și numeroase alte conflicte particulare — Helade scrie o „comedie“, un pamflet sub formă de versicel în care este luată în deridere călătoria proiectată de Cimpineanu în Occident și de care opinia publică avea, desigur, cunoștință, de vreme ce aveau și autoritățile, care încearcă să o împiedice în diferite feluri. Textul acestei piesete i-a fost cunoscut lui G. Călinescu, care i-a atribuit-o însă — prelungind o ipotetă a lui I. Piru — lui Iancu Văcărescu în capitolul respectiv din Istoria literaturii editată sub egida Academiei (de unde trece în ediția a doua a Istoria literaturii de la origini pînă în prezent), din care ca ms. 2358 de la Biblioteca Academiei se include este catalogat ca fiind autograf al vornicului (se pare că Văcărescu, și el Helade) care i-a dat caie o parte din dosarul proiectului pe care-l numise El-Iad.

Chic de piesei, Votaj din Podul Mogosoltii, în zina vîlădicii, aluzie la prima încercare a lui Cimpineanu de a pleca la Iași. În Inopol, se vede intenția parodică a text. Îi simpla enumerare a personajelor piesete este suficientă pentru a indica poziția autorului și identitatea reală a celor mai multe dintre ele, abia ascunsă sub deformări sau poezie transparentă. Autorul indică, potrivit tipicului din afișele teatrale și într-o curioasă anticipare a ideii de teatru în teatru, nu numai numele personajului, ci și pe cel al „actorului“, care îl joacă în rolul său, și numele astfel puse în circulație, sau ambele împreună, trădînd identitatea celui vizat. Primul este „colonelul Cimp-nan“, omofon aproape perfect cu numele adversarului real al lui Helade, și personajul este interpretat de „d. Keko“ (în grecește, Keko înseamnă „urș“; Helade nu dă dreptuia deloc asemenea procedee groase de caracterizare); „un francez republican“ este jucat de „d. Spiridonov“, frantuzul venit la București să-i învețe pe români „cum trebuie ferlopoziion an Valais“, în care poate fi văzut sau Valentin participant ulterior la conjurația lui D. Filipescu, sau mai degrabă fostul funcționar al consulatului francez la București, Felix Colson, aliat și spriștorul apropiat al lui Cimpineanu, pe care-l și întovărășeste în călătoria amintită: „un poet de elegii comice“ este interpretat de „d. Gurgoric“, poetul care-l joacă lui Spiridonov și-l traduce în fruntuzeste „să vadă francezii ce la Fonten au români“, și el nu este altul decît Gr. Alexandrescu, căruia Helade îi adresează (în Ingratul sau în Răspuns la satira acestuia) versuri nu mai puțin violente, cu procedee de caracterizare asemănătoare: „gurgurica este un actor de comedie și satiră“. „Făcusei vreo cinci rînduri de basne ticloase... de undă să-mi vine-n min-

te / Că rău te apucase manie d-autor?“. Identificarea este ușor de verificat, în textul de vreo douăzeci și ceva de pagini al scenetei apărînd și o „elegie“ a poetului Gurgoric, scrisă cu ocazia plecării colonelului în viață, ceea ce-i îngăduie lui Spiridonov să remarce utilizarea nepotrivită a cuvîntului, în spiritul observațiilor pe care Helade i le mai făcuse în Critică literară: „O mom am, non se poate, lun elegi la lun plecare e de movez oghiu, monșer! Coman lun lamentation pur suete de bon voajă...“ observația îi oferă altui personaj ocazia să supralicitizeze „Lecsi“, musiu Spiridonov, el are citeodată în expresia sa poetică de schimbă numele cu lucruri și mai nu le brodește“. Însă elegia parodică confirmă încă o dată identificarea lui Gurgoric cu Alexandrescu pentru că include aluzii transparente la scrierile acestuia, ironizate de Helade și în celelalte: „santimente și ambler“, de pildă, au fost incriminate și în articolul lui Helade, Despre verificarea, din decembrie 1838, poza gînditoare, cu mina la frunte, făcînd care umplu „orizontul“ și fiii lui Apolon trimit la cunoscuta Miezul nopții, iar versurile „Îmi iau lira la mînă și-apoi mă duc“ este parodia celebrului final din Adio. La Tirgoșite. În fine, „un autor comico-romantic“, jucat de „d. Zil Campsus Bine Căteai“ nu e altcineva decît Cezar Bolliac; mult mai țîrziu, în Echilbru între antiteză, Helade îl numește cu aceeași expresie și explică și originea ei: „într-o zi sînt într-o sedință a Societății filarmoneice. Aristia criticase o dramă a lui Bolliac (Mattida sau Tăierea boierilor... probabil) pentru că ar fi fost prea monotonă. Autorul însă „se făcu foc și invită la duel pe d. Aristia, încît peste puțin se răpîndi vorba în Capitală că pe la Școala filarmoneică sînt lucrurile pe ianicerie, kes și iar kes: zi-i c-am scris bine că te tai“. În piesetă, Cimpineanu era acuzat că urmărea să se facă domn, „prens“ (ceea ce am văzut că era adevărat) dar ca a pus pe poezi, pe Gurgoric și pe Căteai, să facă la mare subscripție pentru volumul primului, cu intenția de a folosi semnăturile puse inadins pe o pagină albă, și cerute în acest scop numai „de la boerii cei mari“, pentru a le anexa memoriului cu care pleca la Poartă (procedeele era iarăși cunoscut în epocă); îl menționăse chiar Helade în legătură cu altă afacere).

Satira trebuia să dateze din chiar momentele de pregătire a călătoriei lui Cimpineanu, din aprilie sau chiar din martie 1839. La ea face aluzie Helade cînd îi scria prietenului Barit la 28 aprilie 1839, întrebînd cu detașată curiozitate dacă a auzit de cine sînt trimiși — o șore informare (nu e singurul exemplu în care Helade procedează astfel pentru a-și plasa pamfletele apărute sub anonim: Chica mai aminteste și altele): „în zilele acestea mi-au adus băieții comedia aceasta care circulează prin lume, și nu știu de fac bine a ti-o trimite, pentru că nu poate să nu conțineze cu ideile și durimile politice, pe care nu le cunosc... De-ți va plăcea comedia, oprește-o, căci eu n-am trebuință de dînsa; iar de nu, trimite-mi-o inapoi, să o dau și eu de unde am luat-o ca să ti-o trimiț“.

de la mîna lui Spiridonov și-l traduce în fruntuzeste „să vadă francezii ce la Fonten au români“, și el nu este altul decît Gr. Alexandrescu, căruia Helade îi adresează (în Ingratul sau în Răspuns la satira acestuia) versuri nu mai puțin violente, cu procedee de caracterizare asemănătoare: „gurgurica este un actor de comedie și satiră“. „Făcusei vreo cinci rînduri de basne ticloase... de undă să-mi vine-n min-

Primim la redacție

Tovarășe redactor șef, Subsemnatul prof. dr. doc. Gavril Istrate rog să binevoia să publica, în paginile revistei pe care o conduceți următoarea

RECTIFICARE

În numărul 42, din 19 oct. crt., al revistei dv. a apărut, la pagina 6, articolul O editie Eminescu necunoscută, sub semnătura lui Nicolae Georgescu, în care autorul se ocupă de o serie de erori apărute în ediția de poezii a lui Eminescu înrălită de Matei, fratele poetului. Articolul este judicios alcătuit și afirmă că autorul sînt, în general, conforme cu realitatea. Autorul nu a scapat însă, în lucrul și anume: în ediția respectivă a fost semnalată încă în ianuarie 1978, în revista „Steaua“ (v. pag. 32-33), unde s-a insistat asupra tuturor paragrafelor din Convorbire literară, comparată cu primele editii Malorescu, s-a arătat că editia era exact aceeași cuprinsă ca celelalte editii înrălită de Matei, apărută în „Biblioteca pentru toți“, că prefața este identică și ea, cu a celelalte.

Pentru o mai bună edificare a redacției și a cititorilor îmi permit să reproduc cîteva din două editii de poezii necunoscută a poezilor lui Eminescu (loc. cit. par. 32):

„Continutul celor două editii este identic. Amindouă însumează 75 de poezii, în care mai trebuie adăugate cele trei variante, nenumerate, ale poeziei Mai am un singur dor, care ridică numărul la 78. Ordinea lor de succesiune este absolut aceeași, după cum absolut aceeași este prefața, care reproduce pînă și greselle în amindouă editiile, eventual unele variante ortografice pe care normele limbii literare nu le-au păstrat. În loc de Vătră-Dornei, Tot așa, în amindouă prefetele titlul poeziei Epigonii apare ortografic cu V; Epygonii, desi în interiorul volumului și în „Cuprins“ este transcris corect, să mă rog notăm Anger de pas (cu A, în locul lui I) și Giosă (cu A, în loc de ss I) precum și unele diferențe între cele două liste din „Cuprins“.

„Fată de marle apropiate, care ne dau dreptul să identificăm cele două editii pînă la confundarea între ele, se pot scoate în evidență și cîteva deosebiri dintre care unele ne ajută la o cronologizare relativă. Asta, de exemplu, în ediția mare, a versului

Si cum vin cu drum de fier,

din poezia „Doina“, omis și în primele editii Malorescu, este un indicu că editia din „Biblioteca pentru toți“, în care el a fost inclus, e posterioară celelalte“.

Si cum vin cu drum de fier,

din poezia „Doina“, omis și în primele editii Malorescu, este un indicu că editia din „Biblioteca pentru toți“, în care el a fost inclus, e posterioară celelalte“.

Cele mai bune multumiri.

Gavril Istrate

Sculptură de Ion Măndrescu

1985

APELUL

Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România adresat secretarului general al C.C. al P.C.U.S., Mihail Gorbaciov, și președintelui Statelor Unite ale Americii, Ronald Reagan

Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România, întrunită în sesiune, exprimând voința și aspirațiile de pace ale poporului român, acum, în preajma întinirii sovieto-americane la nivel înalt de la Geneva, vă adresează Dumneavoastră apelul de a face totul pentru ca această întinire să ducă la înțelegeri corespunzătoare care să răspundă intereselor și așteptărilor popoarelor, politici de pace, dezarmare și colaborare internațională.

Poporul nostru — ca, de altfel, toate popoarele lumii — manifestă o puternică îngrijorare față de situația gravă creată pe continentul european și în lume, ca urmare a intensificării cursei înarmărilor, indeosebi a înarmărilor nucleare, ceea ce sporește pericolul unui război mondial, care, în actuale condiții, s-ar transforma, inevitabil, într-o catastrofă nucleară ce ar duce la distrugerea întregii civilizații umane, a înșelii condițiilor existenței vieții pe planeta noastră.

Avind în vedere împrejurările internaționale în care are loc, întinirea Dumneavoastră de la Geneva poate fi considerată ca un moment unic de a opri cursul periculos al evenimentelor și de a deschide calea opririi cursei înarmărilor și trecerii la dezarmare, în primul rând la dezarmare nucleară, spre o lume a păcii.

Pornind din răspunderea deosebită pe care Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii — ca mari puteri nucleare — o au în fața propriilor popoare, a întregii omeniri, Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România vă adresează apelul de a face totul pentru ca această întinire să ducă la înțelegeri corespunzătoare care să răspundă intereselor și așteptărilor popoarelor, politici de pace, dezarmare și colaborare internațională.

Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România își exprimă speranța că veți acționa ca cea mai înaltă responsabilitate pentru a ajunge, în cadrul întinirii de la Geneva, la un acord reciproc acceptabil care să ducă la reducerea armelor nucleare — și de o parte, și de alta — la oprirea amplasării și retragerii rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune din Europa, la oprirea militarizării Cosmoului, la reluarea politicii de încredere, destindere și colaborare pașnică.

În numele poporului român, Marea Adunare Națională vă adresează apelul solemn de a face totul ca întinirea de la Geneva să se încheie cu bune rezultate, care să dea un curs nou vieții internaționale, să răspundă dorinței și năzuințelor fierbinți ale popoarelor de a se elibera de coșmarul unui război nuclear nemicitor, de a se trece la încetarea experiențelor cu arme nucleare și alte arme de distrugere în masă, la reducerea generală a armamentelor și a cheltuielilor militare, de a se asigura dreptul suprem al națiunilor, al oamenilor, la viață, la libertate, la pace.

În spiritul acestui apel, avind convingerea că se vor depune toate eforturile și se va acționa cu înțelegere și încredere reciprocă, Marea Adunare Națională a Republicii Socialiste România vă urează deplin succes întinirii Dumneavoastră.

MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ
A REPUBLICII SOCIALISTE ROMANIA

REVISTA STRĂINĂ

● O NOUA EDIȚIE a celebrei cărți a lui Hemingway, *Vară primejdoasă*, prelujește lui William Kennedy un frumos eseu pe tema creației scriitorului și a destinului acestuia. Textul este publicat în *The New York Times Book Review*. Kennedy descrie tema autorului cărții: încercarea de re-vivificare a unei voci a secolului, pornind de la impulsul jurnalistic din *theatre*. Hemingway și opera ei însuși o luptă strânsă între reportaj și dus de ficțiune, crezând toată viața că imaginația este superioră realității imediate. Fuziunea celor două diosii în contextul ultimilor ani de viață ai lui Hemingway și corelând faptele cu cele expuse în lucrări apropiate criticului și însoși romancier de succes, laureat al premiului Pulitzer, scrie următoarele: „Atunci când ne confruntăm cu tema unui Hemingway bătrân din 1959 până la moartea sa și la ceea ce s-a întâmplat după aceea, aceste cărți oferă, împreună, o viziune prismatică a unui artist muribund, o poveste profund dramatică și complexă a unui artist al acestui om, căruia a viu din punct de vedere artistic...”. Cartea aceasta neterminată, al cărui text a fost pregătit pentru publicare după moartea scriitorului, a fost găsită din ultimele coridoare ale lui Hemingway, o modalitate de a birui moartea literară, sentimentul epurării propriilor forțe creatoare. Kennedy speculează că sinuciderea romanului nu s-ar fi produsă dacă editorii săi l-ar fi putut convinge să opereze ajustările și tăieturile ce au asigurat coerența și succesul extrinsec al romanului, atunci când acesta a apărut, la mulți ani de la moartea lui Hemingway.

● UN ESEU al lui Arthur Krystal se întindează. Cautând un conflict reușit, relind o veche problemă a artei romancierului, aceea de a înscena motive viabile de opoziție între personajele unei cărți, izvorind din ideea și pasiunea de a exista și existenței și problemelor sale. Arthur Krystal pornește de la premiza că „ideile” revin în roman: „dar nu conflictul generatoare sau ciocnirea emoțională între sexe și dezbaterile care au cauzat pe oasele lor...”. Fiecare roman de calitate dezbate în mod implicit relația sa cu lumea, conștient din partea scriitorului și din partea cititorului. Dacă editorii săi l-ar fi putut convinge să opereze ajustările și tăieturile ce au asigurat coerența și succesul extrinsec al romanului, atunci când acesta a apărut, la mulți ani de la moartea lui Hemingway.

● PROZA LUI YASUNI SUKŞIN cunoaște un exco-lent succes de public și de critică, în versiunea engleză publicată de editura Marion Boyars și Scribners. Traducerea semnată de Natasha Ward și David Iltis reușește să transmită pulsia existențială a lui Sukşin pe care o are în scrierile lui, precum și marea tandrețe a stilului său, nealienată de observația lui crudă, aproape, neocreativă în descrierea de o excepțională înțelegere și poeziei Evghenii Evuşenko, ediția americană a prozelor scurte ale lui Sukşin atrage atenția asupra unui scriitor de mare donanță umană, scrisă într-un stil simplu „de vorbitor” adunat pe un ton elogios Diane Cole într-o recenzie. Criticii regretă absența din ediția de Scribners a unui volum de proză lungă al lui Sukşin, în care el dăruie care s-a produs povestirile sale, pentru a face accesibile toate conotațiile estetice literare și subtile apariții de notă banală a unei realități imediate.

● O ACDENTĂ DE PUBLIC aproape fenomenală a făcut din Barbara Taylor Bradford un nume de rezonanță al prozelor de azi. Ultimul său roman, *Tine-ți visul*, constituie o continuare a best-seller-ului anterior, *O femeie de substanță*, pe baza scrierilor de o psihologizantă și de inspirație. Avem în fond de-a face cu „saga” unei familii, dominată de o figură matriarhală, Emma Hart, pe care o regăsim în cel de-al doilea volum al seriei. Într-o viață „de roman”, după experiențe care au condus-o de la o existență provincială pe culmile unui imperiu financiar. Acum în scenă „nepotă”, cu o înțelegere și complicitate unei vieți de familie în care banul joacă rolul hotărâtor. O cronică semnată de Kiri O'Connell sugerează că este vorba de o „nouă” personajă, sintă mai palidă, cu înțirgi ușor de prevăzut, cu prea numeroase căderi în jurul de-a știute din volumul anterior, în care Barbara Taylor Bradford are nevoie de un roman cu inspirație nouă pentru a-și regăsi, totuși, valențele artistice care au propulsat-o în primul plan al actualității literare.

● UN ALBUM FOTOGRFIC de mare tinută, semnificativ pentru o zonă de adică inspirație literară a realizat în anul 1985, în cadrul Republicii recent de editura Universității New Mexico, el ne aduce în primul plan figuri care au populat romanele lui Faulkner și Hemingway. Ogor-nora, Sue M. Halpern scrie că Ulmann a fotografiat cu „o estetică de secol al XIX-lea și un impudic documentar” de secol al XIX-lea, în sudul Statelor Unite, figuri populare pentru această zonă atât de bogată în impulsuri literare. Titlul recent semnat de Sue M. Halpern este semnificativ: „Sudul Statelor Unite”. Într-o introducere însemnată această lumină eludează marile teme ale lumii pe care o evocă, ci doar că nu le identifică prin prototip sau prin accentele polemitice. Un instrument indispensabil pentru întregirea literaturii americane de la Twain la Faulkner...

● UN FRUMOS studiu consacrat basmului *Frumoasa din pădurea adormită* a publicat de curând Francois Rigolot de la Princeton University, „Viziunile întinse” de la *Frumoasa adormită* și *Frumoasa din pădurea adormită*, versiunea originală a acestui basm a fost prezentată în cadrul unei sesiuni speciale organizate asupra basmului în discuție la Congresul Asociației de limbi moderne din Statele Unite ale Americii, care s-a ținut la Washington între 27-29 decembrie 1984. Ipo-teza lui Francois Rigolot a fost supusă aceluși discipul sever, iar textul îmbunătățit a fost recent tipărit într-o ediție publicată de editura Gallimard, cu un motto din Bachelard: „Înaintea de apariția zeilor, pădurile erau sacre. Codrii sint o stare de suflet, poezii o stare de înțelegere în revistă literară celebre care încorporează motivul „frumoasa adormită” (Ronsard și Theophile de Viau). Din acest punct de vedere, nu va fi inutil să re-amintim identitatea Cynthiei cu Diana, sora lui Apollo, el însuși supranumit Cynthios, zeul și zeița fiind născuți amândoi pe muntele Cynthus la Delos. Or, se știe că Diana-Cynthia era venerată ca o nimfă a pădurilor. Uaui din cele mai celebre sanctuare se găsea pe muntele Titata (în apropiere de Capua) care semnifică pădurea de stejar. Templul său, în apropiere de Aricia, se ridica în mijlocul unei păduri — ea și castelul *Frumoasa din pădurea adormită*. Pădurea, care ocupă locul central în titlul lui Perrault, s-a ră-găsit deci remotivat după două tipuri de interpretări: primul, de natură retorică (toposul scenei electiv-patentate), și cel de-al doilea, de natură mitologică (atribute ale Dianei, zeița și pădurilor și a coacalor). Acest doi interpretări, pe de altă parte, sint legați prin mijlocul unui text intermediar al lui Propertius, pentru că Cynthia este în același timp „*Frumoasa adormită*” și epitetul canonic al Dianei.

● UN MATERIAL SEMNIFICATIV propune în-terpreș-ul în legătură cu problemele integrării culturale, referindu-se la activitatea Hanneli Anders-ka, una dintre scriitoarele de frunte ale Poloniei de azi: „Recunoașterea socială și popularitatea și-a câștigat-o înainte de toate prin creația literară, în care se îmbină două curente: cel istoric și cel contemporan. Drumul pășărețesc. Va-a ră-găsit sau Regina Bonna sint numal citeva dintre titlu-urile cărților Hanneli Anderska, care se bucură de un mare succes printre cititori. Mai am fost lexicografa creatoare, împreună cu un colectiv al marelui Dicționar al limbii poloneze. În anul 1983 este președinta Uniunii literareilor poloneze”. Integrarea culturală din titlul materialului se re-feră la activitatea socială a acestei reputeate scri-toare la participarea sa în numeroase foruri re-prezentative ale țării și la merita deosebită pe care o depune în apropierea culturii de cele mai ample straturi ale societății.

LUCETTE JUNOD

Pe Lucette Junod, una dintre cele mai distinse poete din Elveția, autoare a volumelor *Fusion* (1980), *Les Grands-Champs* (1982), *Vers une autre demeure* (i.d.), am întâlnit-o anul acesta la Festivalul de la Struga, unde, de altfel, a și făcut parte, alături de prof. univ. Luan Sarova — și de poetul italian Rolando Certi, din prezidiul simpozionului de poezie. Din activitatea ei prodigioasă pe tărâmul artelor, menționăm emisiunile avute la radio, cursurile de artă dramatică (i-s-a și jucat o piesă, îndrăznit montată, în Lugosavia), conducerea serviciului de presă elvețian și, mai presus de toate, recitalurile de poezie, în prelungirea cărora, dovădind o caldă generozitate, organizează, de cîteva ani, un Festival Internațional la Neuchâtel, care, înca de pe acum, se bucură de un bun renume în Europa. Astfel, că îmi face plăcere să ofer cititorului român cîteva tîlmăciri din lirica acesteia elevate și complexe autoare, remarcabilă prin tonul ei amar, abrupt și plin de compasiune umană.

D. L.

Poezia

(FRAGMENT)
„Ce este poezia pentru tine?”

— Mai întâi era poezia, pe care o citeam în cărți: Hugo, Lamartine, Musset, Ronsard, Villon, poezia celorlalți. Dar eram conștient că eu aveam propria mea poezie. Mi-am realizat propriul meu discurs. Așteptă, într-o zi, cineva mi-a spus: „Poezia transcende viața”. Atunci am încercat. Dar întotdeauna ceilalți dețin monopolul abstracțiunii. Acela îmi mai spunea: „Poezia nu este o reprezentare, este altceva”. Pentru mine, o copie a lumii, este altceva. Pentru mine, asta a fost divin, Reveleția. Atunci, vezi, nu-ți pot spune nimic mai mult. Nu sint poet. Imi pun întotdeauna un buchet de flori la cingătoare și vorbesc de bărci albastre pe minuscule, verzi lacuri...

Milly-Lamartine
Un veșed la soare
copilul meu
lucrul meu...
călătorie în le Maccanals
soare și ploaie
primăvară
amurgul
la Săone
își desăfoară covoarele de garanță
Pelerinaj la Milly și la
Saint-Point.
Am cules un buchet de merișor în
mieul cimitir
L-am așezat pe masă
Era întorci
Poezii nu mor
Întoarcere prin Tournus, Cluny, Chapaize,
Brancion.

Ah!...

„Să sari peste bariere
În vechiul și în
Care izvoară de sub pustiuri

Ruptură...

...în capcana virstelor
Unde degetele se agață
Păianjen lacom
Ostenindu-se să foarcă firele
Zdrene de spațiu
Sub ochi stinși

Ofilire a florilor timpului
La semnul absenței mușchului verde

Visător?

Mistica și poetica limbajului
Voință fără hiatus a unei deveniri.
Visător?
Dante era un om de acțiune
Pentru că își arunca dușmanii în infern
Putere
Bogație verbală
Contemplație și mistica
Două cuvinte în strins raport cu poezia

Liturgie anti-liturgie
Frumusețea visul și puterea
Stigmatate ale trădării elitei

Freamăt...

...al cristalului
Vibrație funebă

Mihniri de copil

Mihniri de copil
pe care nici cîntecul păsărilor
nici pașii de dans
nu le pot risipi

În românește de
Dan Laurențiu

Modernul Flaubert

Triumful lui Flaubertismului, *Bouvard și Pécuchet* a fost definit, cu un superlativ transmiș de către Malraux care vedea în ea „cea mai bună amănățare a literaturii noastre”, prin care „este exaltat un supra-Flaubert, un Flaubert esențial. Din ce punct de vedere? Textul flaubertian și autorul se confruntă în oglinda unei subtile și seducătoare ambiguități. Mai mult ca oricînd, bovarismul Flaubert, venic în căutarea febrilă a Scrierii, și bovarismul derizoriu al personajelor se contopesc într-o osmura reparabilă la nivelul metatextului în care, dincolo de celebrele „afres”, autorul trăiește jubilația operei și venic: „În anumite clipe această carte mă orbeste parcă prin amănățarea și semnificarea”. Pentru că bovarismul, opțiunea proformă și caracterizează prin discontinuitate, cele două uitoare personaje (fori fanatice?) flaubertiene au o extremă mobilitate, sint „băruțate” continuu de un autor care — prelungind noul roman — trăiește voluptatea expansiunii enunțului. În *Bouvard și Pécuchet* textul proliferază, înfiță bufonerie, prin variațiuni pe tema știută: bovarismul, deci opțiunea discontinuă prin multiplicata. Un echivalent muzical al acestei scrieri însoțite ar putea fi Mica senenadă de ris a lui Schoder. Din octava ironică plină la protoxismul umorului absurd, *Bouvard și Pécuchet* experimentează în ipostaza de eroi experimentați: esmoza de care amintesc generează o stare confuzională, hilar comentată de autor.

În această ultimă carte, Flaubert își depozitează umorile negre („Simt împotriva prostiei din vreme mea un clochet de ură parcă mă înabusa...”) exco-lentă demoneșul (primul?) scrierilor de răz-credință, de mauvaise conscience, conform concepțiilor barthesiene. În secolul nostru Celine și Montalban (în celălalt) vor exercita asupra personajului aceeași tiranie demonică. Prin Flaubert, scriitorul e doar la suprafață tiranul omni-scient; „chinurile” sale stilistice (afres du style), îl decompasă starea de concepție. Ridicolul, umorul buif sint declanșate în starea de angosă nămerăștră lecturului comun: „Trebuie să fi blestemat

ca să-ți trecă prin minie asemenea cărți”. Cor-respondența sa fascinată relevă un Flaubert apăs Flaubert, un prozator mautid, asaltă con-tinuu, sidoma lui Malraux, de utopia Cărlin.

Stătuții de excepție al lui *Bouvard și Pécuchet*, roman rămas neterminat, prelungeste toată utopia acestei Cărlin, care se scrie și rescrie sistic, fiindcă nouă fiind fiind „cucule” prin anularea pre-vedentului și poate aici stă dramatica lectie flau-berțiană ce înstruiește că textul ideal e fertilizat de o negație continuă.

No știu în ce măsură l se datorează lui Flaubert descoperirea literaturii — în sensul tel-cușist —, cert pare faptul tubulor că el a descoperit, pen-tru secolul XX, autorul, astfel zis cauzele scrierii infinite ce trădoază cu atât dramatica prototipul continuu, adică bovarismul necesar al tiniei care scrie.

Referindu-se la gestul sistice al autorului, al că-rui rezultat este totdeauna o opera aperta, Irina Mavrodin nota, într-o memorabilă lucrare anterioară (*Modernul, precursori clasicilor*): „Chinul lui Flaubert este chinul sistice al veniciei nelimitate. Pentru el opera nu este niciodată încheiată. Textul este o fată morgana, virtualitate fascinato-rie niciodată realizată.”

Aducerea în românește — pentru a doua oară, după o mai veche tentativă nereușită — a acest-țel face continue, constituie pentru noi, care de un secol încoace „flaubertianizmăm”, o bucurie me-tic la care se face răspunzătoare înaltă, aleasa completă a Irinei Mavrodin, traducătoare și în-grijitoare integrată pentru cel de-al treilea volum Flaubert, apărut în prestigioasa serie de editii cri-tice a editurii „Univers”. O traducere definitivă este o utopie, de unde și o amărăciune a traduc-torului față de lucrarea sa”, afirmate de o elegantă speculicm literar care aparține tot Irinei Mavro-din. Dar, dincolo de el al treilea volum Flaubert oferă bucuria lecturii plurele, fiind perfect, un cuvint — pe drept — prohibit.

Smaranda Cosmin

SPORT

Adio Mexic

Mi-a fost dat să-nvăț în Asia Mică fa-pu-lu ca cele mai strani răni sint pămî-n-tul în rupturile marmurei și Timpul iluminat, vîntul îmbrăcat, singele se-părtarea e solemnă și despărțirile majestuoase. La Izmir, în Cetatea de catifea, cum o numesc turcii, loc prin care miera Asiei se varsă în toate marile lumii, ne-am despărțit de drumul spre Mexic, și poate și de Lucescu, mîngîind umerii unei seri frumoase cu o ramură de măs-lin. A fost cea mai tristă victorie la care am luat parte și pe care nimeni n-a avut chef s-o sărbătorească. Pe stadionul Atatürk, echipa na-tională a răbuzit un meci strălucitor, dar grupul de români care am însoțit-o în orașul unde, spune legenda, Homer se întinea cu muzele sub platan, am stat mai bine de trei sferturi din timp cu ochii întorși spre cabina de unde trans-misiera Ghiulescu, Așteptam minunea. Îl dele-gasem acolo pe Ion Băieșu ca să fie cel dintîi purtător al veștilor bune. La greci, purtătorii veștilor bune își împodobeau capul cu o coroană de flori. Omul nostru de legătură s-a întors de la cabina blestemată Perfidul Albion, pe an-trenorul Robson care, la Timișoara, declarase că va pune o țară de ghiulele în plasa Irlandei de Nord, precum și pe toți englezii cocotați în seanele înalte la F.I.F.A. La urma urmelor, de ce are Anglia dreptul să se inscrie în Cupa Eu-ropei și în Cupa mondială cu patru echipe? Englezii domină F.I.F.A. de ani și ani de zile spre din cauza asta, fac tot ce le convine și le trănzește prin cap. Ce-ar zice domniile lor dacă, de pildă, și R.S.F. Iugoslavia și U.R.S.S. ar cere să inscrie în competițiile respective cite o echipă de fiecare republică din componența sa? Dar să nu mutăm tot malul cu mărăcini în

ograda altuia. Noi am pierdut drumul spre Mex-ico în oraș la București, pe potecile de noi bă-tătorie și semănate de Lucescu cu cioburi de sticlă. Nu poți pretinde altora să lupte pentru tine. În ceasul asta, cînd fotbalul românesc se re-întoarce din nou în abla lui priliță, cînd tot et-ocul îndrăgostit de stadioane zîmbim minșese, au-ferm ai vînduții proteste într-un ceșu și jum al-tele. Scriu rîndurile astea, rezemînd „ce” pe un-unui măslin bătrîn. Cetatea de măs-lin, uimblam îmbrăcat în spiritul „ce” din-azi buzele ne sint mijlice cu un șco, uci pe inimii fripte. Din Peninsula Karaburun spre Smirna un vînt auril. Jucătorii Au și Mocar, care n-au evoluat aseară, imi ser scriu și despre el că și-au făcut istoria: au stat pe tușă. Hunedoreanul Gabor, în care am descoperit un băiat de excepție, plin de bună cuvînt și de fricte subțire, privește în jur vînt de miracolul Asiei Mici. Smirna! Era un cuvînt, pentru mine, în copilărie, de negasit decit în exotismul simțurilor. Mă uit la ge-amile fulgerind spre cerul ce un țigan de azur și mă gîndesc că Cetatea de catifea imi va ră-mine în amintire legată de cuvintele: adio Mex-ico. Le mulțumesc băieților pentru seara de ieri cînd, în cinstea României, la stătu de amplifi-care a stadionului Atatürk, s-a transmis cînte-cul „Trandafir scîldat în rouă. Nu le pot însa multumii unor domni de departe, care au in-tinat obrazul și onoarea fotbalului. Și nu-ți pot multumii în nici un fel lui Mircea Lucescu care ne-a suit speranțele în plopi funerar. Adio Mexic. Descățăte, Lucescu!”

Fănuș Neagu

ROLANDO CERTA

21 martie

Ajung la mine voci indepartate din universul nesfîrsit. Si-atunci cind bucuria larasi ma cuprinde si dragostea imi infloreste-n piept, as vrea ca insusi glasul meu sa fie o raz-n spațiu. Sa-l asculte arbori, sa se unească — împede — cu vîntul și cu sîrutul soarelui. As vrea ca el, îndepărtatul, glasul meu să te ajungă-acolo unde ești și tu, umilă, să-l ascuți, zîmbind, și zimbelul să-ți piară în lumină, să se topească-n spațiu, să se piardă în verdele concert al primăverii ce-a răbuzit și ne cuprinde-n el...

(„Il sorriso della Kore”, Palermo, 1985, p. 47)

Grozame în amurg

În palida lumină a inserării grozime neclintite strîpung ceață de culoarea cenușii. Se revarsă crepusculul. Zădarnic al alerga acum înspre mare, spre marea cu văzduhul deopotrivă. (Desen întins ce soare întinerit). Daur etc, doar grozimele cuminii, pure, înalte-n umbră, au deprins limbajul fără margini al tăcerii... Trece anotimpuri. Trece vîntul, floarea, grozimele iubirii, bucuria. Și focul vîrștel zvină pe obraz (ea o arsură) lacrima. O, vocea! O, glasul tău! Un tanț tremurător legindu-mă de propria-mi viață. Timp melancolic, timp ursuz, nu-mi spu-cale e drumul? Iată, larasi tipă fără oprire, inebunitor prea monotonul greier. Și se-ascuți. Și il ascuți vîntul și țarina.

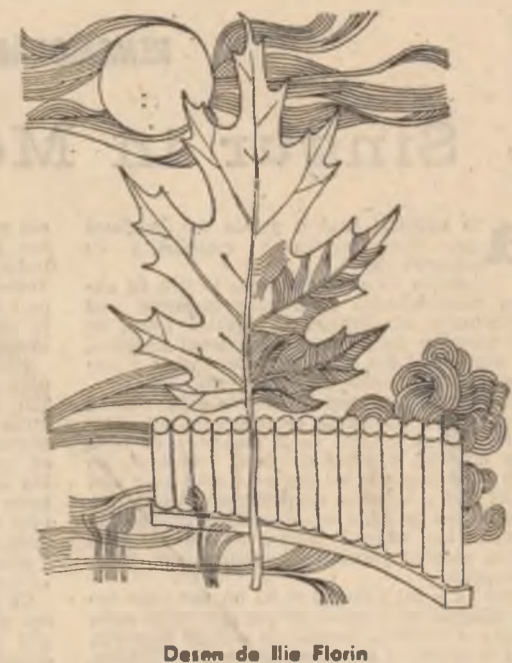
(„Il sorriso della Kore”, Palermo, 1985, p. 67)

Ascultînd Chopin

Am ascultat Chopin în seara asta ca niciodată. Tuburile-i valuri, împetușoase valuri, pasiunea-i în mine rătăceau — furtună dulce. În depărtări, lumina multiformă a gladiolilor se risipea în mi de scintilieri intermitente. Și iată, ca prin farmec, chipul tău se-așează între sunet și lumină, pentru o clipă doar icoana ta mi-a tremurat, plîpînd, în pupile. Te ascultam, dar tu rîmîi departe. Și muzica se stingea. Și se sting și florile în nezărut. Acum am înțeles că imposibil nu-i

din clipă să te smulgi, ci să înduri imensa bucurie ce se născie. Un basm cîntat cu astri și lumini ce se încercutează în în spațiu.

(„Il sorriso della Kore”, Palermo, 1985, p. 63).

Desen de Ilie Florin

Singur cu luth-ul

Cînda, peste nisipurile mării, am ridicat un simitor castel cu șanturi și cu poduri mișcătoare. Il locuia o dulce castelana și eu — întreaga zi, întreaga noapte — i-am tot cîntat subtile madrigaluri cu luth-ul înimii, copilăros... Dar o rafală ericnă de vînt (neasteptată, vai) a risipit castelul în neant. Și castelana s-a dus, pe veci, în cețuri. Singur, azi, cu luth-ul meu mă regăseam pe țărîm, pentru-a cînta doar ziletor și nopții.

(„Il sorriso della Kore”, Palermo, 1985, p. 70)

În românește de
Eugen Dorcescu

Luceafărul

Revistă editată de
UNIUNEA SCRITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMANIA

Redactor șef:
Nicolae Dan Fruntețat,
Mihai Ungheanu (redactor-șef
adjunct), Gheorghe Suciu
(secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA: București, Piața Școlilor nr. 1, tel. 17 37 09

ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei nr. 118, tel. 80 74 98

Tiparul executat la:
COMBINATUL POLIGRAFIC
CASA ȘTIINȚII